

CONSILIA MEDICINALIA.

De Dysenteriae curatione,
pro nobili adolescente.

CONSILIUM I.

NOBILIS QUIDAM Anno
adolescens, mense Augusto, 1566. die
anni 1566. ex esu fructuum 10. Augu-
autumnalium, validoq; cor- sti.
poris exercitio, in fluxum ven-
tris incidit, hoc pacto hepate
calefacto, fluxus copiosus excitatus est. Itaq;
vocat Medicum **DIOMEDEM COR-**
NARIUM, qui inspectis excrementis, non-
dum aliquam notabilem abrasionem animad-
uertit, statim igitur prima accessione abster-
suum

D 3

I. dies
morbi.

suum clysterem injicere precipit, preparatum ex

*brodij pulli lib. j.
mellis ros. col. unc. iij.
Zach. rub. unc. j.
vitel. ouor. uu. j.*

*Et ordinat cibos: aues montanas, carnes pul-
lorum, ptisanam bene coctam. Potum quoque
decoctum agrimonie in brodio pulli factum,
ius pulli cum radice graminis, que valde pro-
dest dysentericis, siquidem exiccat Et refrige-
rat. Deinde diuertit per urinam, ut ex Gal. j.
de sim. m. f. constat. Sed quia patiens omnino
vinum bibere volebat, idcirco dabat vinum
ὀλίγον bene mixtum cum aqua non sim-
plici, sed decocta cum aliquot coriandri prepa-
rati seminibus, per tres, aut quatuor ebulli-
tiones. Manè postea, quia metuebat putredi-
nem, Et ratione putredinis febrim, ordinabat
syrupos. Hec enim ab initio sunt facienda. Qua-
re prescripsit syr. v. g.*

II. dies.

R. syr. de siccis rosis

de end.

de end. an. ꝑnc. j.
aq. cichorij. ꝑnc. iij. misce f. haust.
detur tribus horis ante prandium. Eundem ve-
speri repeti volebat.

Tertia die nondum apparebat notabilis ab- III. dies.
rasio, sed tamen humores plurimos & diuersos
excernebat ager, ita vt medicus iudicare posset,
corpus euacuatione indigere.

Quarta die ordinauit medicamentum eua- IV. dies.
cuans. Sed quia patiens erat nobilis, dedit man-
na ꝑnc. ij. quam secundum artem in iure pulli
dissoluere iussit. Hac potione eduxit feces pluri-
mas, in quibus aliqua abrasio videbatur, quæ
anted, multa materia existente, animaduerti
non potuit. Natura enim impedita humorum
multitudine, non potuit propellere id, quod erat
nocuum, sed ea, quæ in superficie tantum erant,
egerebat. Nunc quia Medicus adiuuit naturã,
morbus se planè aperit, ideoq, & abrasio, & fe-
bris conspiciuntur. Rursum itaq, clysterem abs-
tersuum ordinauit, & omninò à vino absti-
nere per biduum saltem iussit, cuius loco bibere
hor-

hordeaceam aquam, cum Laccharo, coriandro
preparato, & rad. graminis coctam, precepit.
Vesperis ungatur ventriculus oleis absinthij,
& masticino.

V. dies.

Quinta die maior excoꝛiatio in fecibus ap-
parebat, itaq; processit Medicus cum inuiscan-
tibus. Nam nisi sit notabilis excoꝛiatio, non
procedendum est cum ijs, quæ intestina muni-
unt, quia vel reddunt intestina ad exulcera-
tiones impuras apta, vel inherent, ita ut post-
modum maius nocumentum, quàm iuuamen-
tum adferant. Si enim adherent, ulcere non
satis loto, tum à subtus iniectis inuiscantibus
serpit ulcerus. Nunc autem, quia satis abster-
sa est materia, & euacuata, excoꝛiatioq; maior
apparet, rectè inuiscantia ordinata sunt. Igitur
incrustatiua inijci iubet, hora una ante cibum,
quum manè prius abstersiuum inieciisset clyste-
rem, ordinabat quoq; eandem, quam prius, V.
R. Oportet enim una semper V. R. uti. His per-
sistebat duobus diebus sequentibus, siquidem
adhuc abrasiones in fecibus apparebant.

VI. VII.
dies.

Quia

Quia autem nauseabat à cibo, pro ventriculo ordinabat confectionem ex specieb. arom. rosati, diarbodon Abbatis, vel huius loco exhibebat syr. de absinth. cum syr. de cichor. s. & end. exempli gratia:

R. syr. singulorum un. ij.

& dentur cochlearia ij. vel tria, ante cibum horis duabus.

Mirum enim in modum absinthium corroborat ventriculum, & appetitum excitat, quod Galen. etiam in lib. d. s. m. f. multis verbis probat. His omnibus peractis, impossibile est, quin ager aliquid auxilij percipiat, modo morbus non sit natura contumax & rebellis. Igitur nobilis hic 7. diei noctu quieuit, & fluxus frequens cessavit, & febris desuit, nec materia amplius cholericæ egerebatur, sed pituitosa exhibant excrementa. Mutata igitur est V. R. & aliquid vini illi concessum est, maxime quum tota natura sua ad vini potum adsuefactus esset adolescens. Cibi erant: oua mollia, iura pulli: potus verò aqua cocta mixtum vinum.

num. Et quia tunc nulla excoriatio videbatur, inuiscantia clysteria intermittere iussit Medicus. Quia autem materia pituitosa erat, conuertit se ad concoquendam materiam, & diuertendam, ad quam ordinabat decoctum, quod recipiebat: Pentaphylli herbam, & radicem eiusdem, similiter radicem petroselini, cichor. end. an. q. s. coquantur in aqua cichor. ad tertiae partis consum. huius decocti sumebat unc. iiij. cum syr. de cich. & endiu. & melle rosarum.

VIII. dies.

Octaua die quum manè sumpsisset hoc decoctum, & quiescisset, melius tunc habuit. Natura enim diuertere intendens, adiuta à Medico, plurimum materiae per urinam diuertit.

Conquerebatur amplius de dolore & torminibus. Igitur rursus inijciebat clysterem lauantem. Lauantes enim usum habent per totum dysenteriae tempus, ac in omnibus dysenteriae speciebus utiliter applicari possunt, ac iussit, ut in reliquis antea ordinatis remedijs persisteret. Nam sciendum est, persistendum esse

in V. R. & Syrupis præscriptis, morbo etiam cessante. Post aliquot dies, quum rursus reualuisset, & conquereretur de ventris debilitate, & flatibus (nam ventrem debilitari ratione compressionis, Galen. etiam comm. 3. sect. 6. aphor. docet) ut hi discuterentur, & ventriculus confortaretur, ordinabat medicinam. In fine autem dysenteria vehementer confert succus absinthij, & menta, benè purificatus, & Zaccharo syrupisatus. Habet enim menta miram vim corroborandi ventriculum, & discutiendi flatus, si cum absinthio misceatur. Si succi haberi non possunt, dentur decocta. Et sic tandem reualuit.

De dysenteria curatione pro
puero 12. annorum.

CONSILIUM II.

Li^{us} 12. sue ætatis annorum sine aliqua
A evidenti causa in fluxum ventris sub-
tò incidit, ita ut paucis horis quater
E 2 excre-

Anno
1556. die
20. Augu-
sti.
I. dies

- excrementa eijceret cum abrasione notabili. Nam biliosas feces sine dolore, aut torminibus egerebat. Id quia medicus **DIOMEDES CORNARIUS** accersitus videt, naturam esse euacuationem spontaneam molitam, & ex-coriationem superficietenus tantam factam, certis coniecturis animaduertit, propterea statim secundo die abstersuum inijcit clysterem, unde cessauit ea nocte fluxus. Verum quia aderat multa quantitas humoris peccantis, & natura non ita potens erat, ut uno tempore eijceret, tertia die redijt fluxus maiore cum alteratione febrili, ut materias biliosas cum abrasione excerneret. Quare repetijt clysterem lauatium, & prescripsit V. R. auiculas montanas, contusum pulli, ptisanam. Sequenti die manè, quia febris aderat, syrupum ordinabat, & quia habebat ardores maximos, ungebat iecur oleo rosato completo, pro eius refrigeratione, hoc pacto fluxus sistebatur. Sed causis iam adductis, fluxus redijt quinto die, & quasi periodicè de tertio in tertium diem. Ac sæpè fiunt
huius-

huiusmodi excretiones, id quod diligenter est notandum, & tamen vera sunt dysenteria. Sed quia videbat per intervalla, & quasi periodicè redire fluxum, conijciebat humores contineri in corpore acres, quos natura expellere tentasset. Igitur voluit exhibere cassiam cum rhabarbaro, ut his natura iuaretur, & hepar per rhabarbarum corrigeretur, quod affectum esse animadvertibat, sed assistentes anicula consentire nolebant. Metuebant enim ne inualesceret fluxus. Intermissit igitur patiens prescripta medicinae usum. Fluxus rursus redijt. Igitur confirmata opinione, ea auxilia proposuit, utq; maiori fiducia faceret, accersire etiam alios: JULIUM ALEXANDRINUM, & IOANNEM CRATONEM: Medicos Cesareos iussit, qui idem suaserunt. Quare deliberatione adhibita, puero huic data est cassia ad unc. S. cum rhabarbari scr. j. Ex qua assumptione quinq; vicibus benè euacuabatur, & febris hac ratione remittebat, nec fluxus amplius conspiciebatur, & sic fluxus fluxu curabatur.

batur. Postmodum in præscripta V. R. iusserunt Medici persistere, donec benè & rectè colligeretur, morbum nunquam rediturum. Et semper hoc est animadvertendum, ut in V. R. persistamus, & paulatim ad consuetam dietam redeamus, ne iam debilitata natura, causam incurrendi in aliud malum præbeamus.

Medicus autem in promptu habere debet medicamenta varia, tum quæ idonea sint pauperibus, tum quæ à nobilibus requiruntur, & quæ oportuna sint ad morbum depellendum. Propterea ne desit alicui Medico copia medicamentorum, quibus succincta via hunc morbum in pauperibus curare possit, qui pecunia non abundant, docebo viam & rationem. Si igitur pauper quis fuerit, hic destitutus sumptibus, non habet unde soluat Medicum, aut medicinam, tum simul-
 atque videbitis eum dysentericum, talem clysterem abstersuum injicietis, verbi gratia:
 R. aq. hordei parum torrefacti unc. xv. (In-
 jicimus enim clysteria in huiusmodi casibus ma-
 iori

Pro pau-
 perib. me-
 dicinæ.

iori in quantitate, quàm in alijs morbis, propterea quia intestina valde sunt inanita propter fluxum: In alijs verò morbis accipimus tantum lib. j: hoc in morbo unc. xv. vel lib. j. s. vel etiam lib. ij.

olei rosati unc. iij.

vitel. ouor. nu. j.

Zacchari rub. unc. j.

misce, fiat clyster, qui inijciatur neque nimis calidus, neque nimis frigidus. Utrunq; enim offendit, quemadmodum Practici Medici docent, inijcienda esse clysteria non nimium calida, nec nimium frigida, ne partem lesam offendant. Deinde inungat ventrem, & ventriculi inferiorem partem, v. g.

R. olei rosati

maficini

cotoniati an. unc. s. misce.

His peractis, victus ratio prescribenda, & quia pauper est, solum prabeatur ptisana, & caro assata, & utatur aqua chalybeata, in cibo, &

bo, & potu, vel extinguat lapillos ignitos in aqua, in qua coqui debet cibus.

Alius clyster: R. lactis caprini, vel vaccini, aut ouini, quod ex his commodè haberi poterit, unc. xvij. in quod prius infundantur lapilli multi igniti, his remotis, postea admisce olei rosati un. j. S. & inijce statim medicriter calefactum.

Pro humorum preparatione hic detur Syrupus, v. g.

R. syr. rosati
misa cydoniorum
syr. de succo acetosa an. un. S.
aq. acetosa
plantaginis
buglosse an. un. j. detur bis
in die.

Ante cibum detur de hoc electuario, v. g.

R. Zacch. ros. antiqui rubei
diacidoniten cum Zacch. sine
speciebus an. unc. j. S.
corall. rub.

coriand.

coriand. preparati
arillorum uuarum an.

scr. j. s. cum s. q. mius cydon. fiat electuarium,
de quo detur manè, & vespèri paulò ante ci-
bum, quantitate nucis iuglandis. Postmodum
statim detur medicina euacuans materiam,
scilicet:

R. diapruni non solutiui dr. ij. s.
rhapontici dr. j. s.
michleta dr. j.

Zacch. ros. antiqui dr. iij.

qua dissolue in hac sequenti decoctione, v. g.

R. myrobal. citrinorum
chebulorum an. dr. ij.

Seminum rosarum

plantaginis

endiuiæ an. dr. s.

bull. in s. q. aq. chalybeata ad 3. partis consum-
ptionem, huius colatura R. vn. iij. vel vj. q.
s. est ad dissoluenda medicamenta dicta, & de-
tur benè manè, ac protrahatur prandium ad
horas septem. Parum ante cibum accipiat la-

F

uati-

uatinum clysterem, post cuius operationem comedat Zacch. ros. antiqui unc. s.

Mane rursus injiciatur alius clyster, qualis est, qui

R. seminum plantaginis
portulacæ an. dr. j. s.
anisi dr. j.

hordei torrefacti
florum camomilla an. M. s.
bull. in aq. chalyb. Et facta colatura

R. un. xv. in quib. dissoluatur Zacch. rub. un. j.
adipis renum caprae dr. ij.
olei rosati un. ij. misce, fiat clyster.

Et hac est forma curandi pauperes, quæ tuto uti possumus. Quandoq; damus syrupum myrtinum, maxime qui ex Italia affertur, nam apud nos confici nequit, deest enim nobis succus.

Emplastrum quoque diaphœniconis frigidum imponatur toti ventri calidè, quod est præstantissimum emplastrum in omni dysenteria. Descriptionem habetis apud Alex. Trall. in capite

capite proprio. Potest enim hoc idem ab initio imponi. Vel detur tale pharmacum, nempe: R. rhab. mundi & electi parum ustulati in latere ignito dr. j. s. fiat pulvis, adde

syr. ros. vel myrtini unc. j.

aqua plantaginis unc. iij. fiat potio,
vel

R. myrob. citrin. dr. ij.

bull. in aqua plantaginis secundum artem, ad consumptionem medietatis, colatura adde, rhab. subtiliter puluerisati scr. iij.

seminum anisi

cymini infusorum in aceto, et torrefactorum an. scr. j.

syr. de ros. siccis un. j. misce, fiat potio.

Vel R. michleta unc. s.

rhab. torrefacti scr. iij.

cum aqua plantaginis quantum satis, fiat potio, cui addi potest miua s. cydoniorum un. j.

Proportionem autem horum omnium secundum maius & minus, ratione etatis potest augere, vel minuere. Altera die post euacua-

tionem pro roborando ventriculo Zacchari ro-
sati vn. S. exhibenda.

Alia medicina.

R. Michleta vn. s.

myrob. citrinor. dr. j. s.

syr. myrtini vn. j. cum aqua plan-
taginis fiat potio.

Do ob eam causam multa exempla, &
formas, ut rectius adsuesfacti, postea tuto sine
periculo vestris agris exhibeatis remedia.

Syr. de ribes quoq; in hoc casu commenda-
tur, & certum est, eum habere vim exiccandi.
Neq; acetositas illa multum nocebit, siquidem
in pauca quantitate exhibetur. Ubi iam mate-
ria est euacuata, tunc potestis quoq; in huius-
modi syrup. bolum armenum, & terram sigil-
latam miscere, v. g.

R. terra sigillata sc. ij.

syr. myrt. vn. j. s.

aq. distillationis sorborum vn. iij.

misce, fiat potio, vel detur in succo plantaginis
depurato, hoc modo:

R. boli

R. boli armeni veri dr. j.
succidepurati plantagin. un. iij.
seminis rosarum scr. s. pul.
pul.^{is}, misce, fiat potio.

Quandoq; ante syruporum exhibitionem
damus pilulas ex seminibus, & trochiscis præ-
paratas, quæ vim habent adstringendi leniter,
& exiccandi, nempe:

R. trochis. de carabe scr. j.
seminis anisor. torrefactorum sc. s.
cum aqua plantaginis formentur pilule nu. iij.
dentur paulò ante exhibitionem syruporum, vel

R. trochis. de spodio dr. s.
cum aqua plantaginis formentur pi-
lule nu. v.

Possunt ista omnia secundum maius, &
minus augeri, vel minui: vel puluerisentur, &
dentur trochisci cum aqua plantaginis, in for-
ma potionis. In his enim omnibus est consue-
tudo ægri observanda, an possit sumere pilulas,
nec ne.

Electuarium etiam diasorborum maxime

F 3

confert,

confert, item diacidoniten, sed ante, non post cibum exhibeatur. Post cibum enim soluendi vim habet, ratione compressionis. Atq; hac sunt, quæ exhiberi possunt in multiplici forma, ratione euacuationis.

Nunc restat, ut reliquam curam aggrediamur, qua ratione scilicet, si malum adeo seuum fuerit, quod nolit his auxilijs obedire, & quomodo depascens etiam dysenteria commodè curari possit.

Credo omninò perceptum esse, qua ratione vera methodo dysenteria curari dextrè à Medicis debeat, quando morbus vel est in prima, vel secunda differentia, vel quando in tertia. Nam ab adstringentibus vehementioribus diximus, multas ob causas, abstinendum esse, quod vetustissimi Medici omnes suaserunt. Tunc autem esse accedenda illa auxilia notandum, quando malum ita seuit, ut necessario sit id faciendum. Ac potissimum hac est ratio, quia adstringentia & obstruentia inducunt hydropem, & quum hic morbus per se facile

cilè mutetur in hydropem, ob eam ipsam causam ab huiusmodi adstringentibus cauendum est, ne ex simplici malo duplex oboriatur, quemadmodum Vienna hac observata sunt in multis dysentericis, quos ab Empiricis Iudeis absque ratione malè curatos, ipsis sic volentibus, dum doctorum Medicorum consilia aspernarentur, misere perire necesse fuit, ut multa exempla attestantur, quæ nisi odiosa futura essent, hoc in loco facile subiungi possent.

Nec verò Iudeos solummodo hic notare volui, sed etiam Christianos utriusq; sexus homines, qui solent cum periculo vitæ agrotantium medicamenta exhibere in omnis generis morbis, quorum usum, & qualitates, an videlicet: calida, frigida, humida, aut sicca illa sint, prorsus ignorant.

Quando autem vehementer malum urget, ut nihil ager auxilij ex prædictis sentiat, tunc accedendum est ad ea remedia, quæ vehementius astringunt, ita tamen ut ab ijs incipiamus,

mus, quæ leniter id faciunt. Igitur commendatur sponsia noua vsta in olla, & puluerisata. Exiccat enim hic puluis vi adstringendi, citra mordacitatem. Moschus infra oculos cerui, iuxta angulos lachrymales, eximitur intra festiuitates Maria, quæ incipiunt 15. die Augusti mensis, & se extendunt vsq; ad 8. Septembris diem. Nam his temporibus ceruus perfectissimè se habet, & constat ex omnibus partibus absolutè. Sunt enim tunc medicamenta sumenda ex animalibus, plantis, & alijs, quando sunt in perfectissimo statu, non quòd sit aliqua absurditas, vel aliqua alia superstitiosa opinio. Igitur omnia, quæ à ceruo sumuntur, optima sunt, si circa hæc tempora colligantur, ob eam causam, quia tunc est animal perfectissimum.

De isto autem moscho R. quantitatem vnius fabæ, & præbe in vino rubeo, quod mirum in modum commodat, & appropriatum est remedium, præterquam quòd habet vim exiccandi & adstringendi, in dysenteria exhibitum.

Sequitur aliud remedium, in forma elect.

R. sco-

R. scorie ferri preparata vn. s.
stercoris canis albi loti cum aq.
planta. dr. ij.

(Commendatur ab omnibus stercus caninum album. Et Galenus ait: stercus album colligendum ab ijs canibus, qui sola ossa comedunt. Igitur occludunt aliqui canes, & solis ossibus nutriunt, ut album stercus ab ijs colligant. Et si vestri agri sunt delicatiores, non est illis dicendum, sed occultè dandum.)

succini
cornu cerui vsti
seminum rosarum
papaveris
nymphae utriusq, & lutea, & alba,
(si alba haberi potest)
plantaginis
myrtillorum
sumach an. dr. j. s.
corticum radicum mandrag. scr. iiij.
boli armeni
terra sigill. an. dr. j. s.

G

coral.

coral. rub. preparatorum

(citrin.

trium sand. } alborum
 } rubeorum

rubeorum

margaritarum præparatarum an. dr. s.

rad. tormentilla ꝑnc. s.

ossis cruris bonis vsti scr. ij.

diacidon. s. speciebus cum Zacch. preparati.

electuar. de cornis an. unc. iiii.

Zacch. rosati rubei antiqui ꝑnc. ij.

cum syr. myrtino, fiat electuarium.

De hoc electuario detur ante cibū ad quantitatē iuglandis. Patet autem ex ingredientibus, quod hoc electuarium conferat dysentericis, siquidem partim exiccāt, partim adstringit, absq; tamen mordacitate. Semina enim nymphaeae, papaveris, bolus armenus, terra sigill. & omnia ista ingredientia leniter adstringunt, & vehementer exiccant, & obstructions aperiunt.

Precipue autem commendatur scoria ferri preparata. Ita oportet Medicum sua pharmaca dirigere, ut plus inde iuuamenti, quam

носив-

nocumenti ager percipiat. Et id quidem utilissi-
mum est electuarium, si est ulcus in intestinis
gracilibus, ad quæ clysteres non perueniunt. Vbi
verò enematū vsus magis requiritur, ibi etiam
ex relatis speciebus decoctum fiat, quod cum oleo
myrtino, vel omphacino ros. inijcitur. Aliquan-
do in maximis doloribus rectissime enema ex
solo ros. omph. oleo preparatur, & inijcitur. Ex-
iccat enim, humorū acrimoniam obtundit, ad-
stringit, & inflationem prohibet. Præstantissimū
est etiam, quod fit ex albuminibus ouorum, quæ
conquassantur ad ignem, ne consolidentur, & te-
pide inijcitur. Sanat enim, conglutinat, leniterq;
adstringit: Vel inijciatur clyster ex succo plan-
taginis, in quo bolus armenus dissolutus sit, vel
terra Lemnia, quia exulcerationi intestinorum
hæc remedia vehementer conferunt. Caterum
his omnibus non iuuantibus, demum etiam per-
ueniendum ad ea, quæ stuporem aliquantulum
inducant. In his autem valde prudentem opor-
tet esse Medicum, ut nimirum moderatè id fiat.
Igitur cum ijs Philonium inijcimus, sed, ut dixi,

oportet Medicum esse circumspectum, ne deducat agrum ad eum stuporem, à quo nunquam amplius surgat, hoc est, ad mortem ipsam. Non igitur datur ab initio Philonium, nec pilula de cynoglossa, sed quando summa necessitas postulauerit, tunc per os etiam damus Philonium, vel per clysterem, vel pilulas de cynoglossa exhibemus. v. g.

R. Philonij persici scr. j.

Zacch. ros. antiqui dr. ij.

misce, Et detur noctu, quando itur cubitum, postea reitera clysterem ex solo oleo ros. omph. vel quandoq, dissolue in oleo aliquo conuenienti bolum armenum, vel terram sigillatam, non illam, qua vulgariter venditur, sed veram. Philonium enim persicum intolerabiles dysentericorum dolores obtundit, Et sic non per se, sed per accidens curat. Ab extra vehementer adstringentia cataplasmata adhibenda, item fomentationes. Et qui hoc modo non curantur, restitui non possunt.

Prognost.

Aliud

Aliud exemplum decocti:

R. ros. rub.
myrtillorum
sumach
corticum granatorum
cupularum glandium
gallarum
seminum fœnugraci
lini
tapsi barb. an. M. j.

capitum papaveris albi nu. x. unâ cum
seminibus suis, decoquantur in aqua chalybea-
ta, vel in vini rubei stiptici s. q. & cum spongia
fiat fomentatio. Post fomentationem inungatur
locus oleis: myrtino scilicet, & ros. omphac. &
post unctionem applicetur diaphaniconis em-
plastrum.

Quum autem in morbo hoc plerunq; in-
flammetur iecur, iecinori etiam applicanda
sunt remedia, ut est ceratum sandalinum, vel

R. specierum cerati sandalini dr. iij.
aquæ plantag. q. s. fiat epithema.

G 3

Impo-

*Imponatur petia in hoc liquore madesa-
cta, & applicetur iecinori calidè.*

Et quia cor quoq; patitur propter consen-
sum, cordi etiam succurrendum est. Confert
itaq; unguentum nenupharinum, quod appo-
nendum regioni cordis calidè. Atq; hæc sunt,
quæ ad profligandum morbum dysentericum
rectè adhiberi possunt. Nam ex rei natura
satis ostensum est, quomodo hunc morbum qui-
libet, si ad Dysentericum vocatus fuerit, cu-
rare, & abigere possit.

De ulcere oborto, ex celeri equi-
tatione, circa recti intestini regionem
intrinsecus, pro generoso quo-
dam domino.

CONSILIVM III.

1569.
6. Iunij.

*Generosus dominus quidã anno ætatis
sue 19. postquam ex vehementi, cele-
riq; equitatione, ac nimia corporis agi-
tatione, & defatigatione siti intensa ac inexhau-
sta*

sta obrueretur, ebibat subito duobus haustibus, circiter libras iiii. aqua cum se. anisi, hordei, & passulis cocta actu frigidissima, post quos haustus statim sequebatur tussis sicca, inde circa sinistram aurem percepit defluxum humorum excitare dolorem pungitium, quo sedato, post aliquot dies sequutus est dolor acerbus in sinistro clune prope intestinum rectum, hinc oborta pustula parua, quae cum pruritu ipsum molestant per aliquot dies, haec pustula Chirurgi auxilio per fomentationes, cataplasmata, ac emplastra curata fuit. Postea cum ipsi equitandum esset in Italiam, noua oborta est pustula in eodem loco, quae inter equitandum exulcerata sponte absq; ullo dolore perceptibili aperta est. Nam in descensu ab equo percepit circa podicem indusium suum ex purulenta materia madefactum. Tandem veniens in Italiam, quieti se dedit, accersuitq; Chirurgum, qui hoc putridum vlcus sanauit. Elapsis aliquot annis, consolidato iam vlcere, iterum in eodem loco ani dolor redijt, ubi antea pustula oborta erat, qua

qua subindè dolores novos, prioribus acerbiores excitauit adeò intolerabiles, ut Viennam rediens alios & Medicos, & Chirurgos conuocare cogeretur. His ita contingentibus, aluus adstricta fuit per quatrimum, & abdomen eius intumuit, qui tamen tumor ultra biduum haud durauit. Medici vocati JOANNES MARIA Neapolitanus, & JOANNES AICHOLTZ communicatis inuicem aliquoties consilijs, agroto desiderante, ad nudam cutem inspecto loco affecto, tetigerunt podicem, & quandoquidem ab extra nec tumor, nec inflammatio vlla apparebat, nec ad tactum mollicies deprehendi poterat, concluderunt unanimiter, ut digitus auricularis, butyro non salito unctus, ad medietatem intromitteretur in anum, quod per D. AICHOLTZIVM prestitum fuit. Hoc facto, animaduertit hic Medicus, prope intestinum rectum in musculis anieffe collectum pus introrsum vergens. Itaq; cum chirurgico instrumento fecit periculum, incidendo cutem ac musculos prope anum existentes,

tes, perforando ad dimidij digiti profunditatem, hac sectione peracta, emanavit primò sanguis crassus, niger, paulò post pus cum flauedine albicans satis copiosum. Atq; hac sectio manè circa horam septimam contigit, deindè imposita fuit turunda, facta ex albuminibus ouorum, & stupa cannabina, cum ligatura conuenienti. Atq; ita patiens post hanc sectionem somno correptus, per duas horas placidè quieuit, precedentibus quatuor noctibus, propter loci affecti dolores, vigilijs molestatus. Excitatus à somno, ad excernendum alui excrementa, & emittendos flatus, spontaneo natura conatu compulsus fuit, ita ut per vehementem hunc conatum feces excerneret bis, aut ter, cum flatibus, in qua operatione erupit ex improviso turunda, in foramen vulneris intromissa, profluxitq; pus crassum, fœtidum, ad quatuor librarum quantitatem, propterea Chirurgus accersitus, denuò aliam nouam intromisit turundam, ac tandem in quinq; septimanarum spacio, adhibitis vnctionibus, cataplasmatibus,

H

& em-

Et emplastris, perfectè consolidatum ac sanatum fuit vulnus hoc mirabile.

Et nisi praeventum fuisset patienti huic tempestivè, periculum fuisset, ne exulcerato intestino recto, vitam cum morte commutare necesse fuisset. Hic generosus dominus, quia in ocio, aut quiete degere minimè potest, ob variorum negotiorum moles, quibus perpetuò occupatus est, adhuc aliquando per temporis intervalla antiquo circa anum dolore corripitur, quum praesertim in equitationibus se vehementius exercet, ita ut per annos ferè triginta hoc malū perseneraverit, ac ipsi molestias graves induxerit.

De astricta aluo ex esu, stomacho ieiuno existente, ouorum nu. quatuor ad duriciem assatorum.

CONSILIUM IIII.

1570.
9. Iunij.

A Nno Christi 1570. mense Iunio negociator quidam, antequam vineas suas eundo visitaret, manè absq; praesumptione insculi alicuius comedebat ova quatuor
non

non tremula, sed planè ad duriciem assando redacta. Finito hoc ientaculo, nihil prorsus bibit, sed statim ad vineas se contulit, quo itinere in horarum trium spacio absoluto percepit, domū rediens, compressiones circa ventriculi fundum, alius eius per dies sequentes quatuor adstricta erat. Proinde vocati Medici: CASPARVS PIRCHPACHIVS, Ego DIOMEDES CORNARIVS: statim clysterem ordinabant, qui

R. decoct. herb. bis malua

chamom.

anethi

origani lib. j.

el. hieræ f. Gal. dr. vj.

diaph. unc. s.

olei chamom. unc. iij.

mellis ros. col. unc. ij.

salis communis dr. s.

Hunc clysterem vix per hora vnius quadrantem apud se retinuit, propterea etiam pa-

H 2

rum

parum effecit. Vespero repetito eodem clystere, similiter ut antea ferè nihil secum eduxit, idcirco sequenti die manè exhibebamus ei

sp. diaturb. cum rhab. dr. j.

troch. Alb. gr. ij.

in brodio gallinae dissolutarum.

Hac potio, quam statim post assumptionem euomebat, planè nihil mouit aluum, ideo tertio die denuò bibit in brodio carniū macrodis. sp. bened. lax. dr. j. quæ species post meridiem semel duntaxat opus suum per secessum perfecerunt, scilicet alosis nempe excrementis exeuntibus. His ita præmissis, aluo adhuc adstricta vehementer existente, ordinabamus decoctum sequens, per tres dies ieiuno stomacho 4. horis ante prandium calidè bibendum, v. g.

R. sp. decoct. aper. communis

adde phlegm. an. vnc. j.

pulpæ colocynth. interioris dr. ij.

se. carthami contus. dr. vj.

anisi dr. iij.

decoq. in s. q. aq. font. ad 3. partis consum.

cola-

colatura parum expressa R. vn. iij.
adde mellis ros. col. (propter colocyn-
thidis amaritudinem) vn. j.

syr. de cich. c. rh. vn. s. mis. Et sic ter.

Hoc decoctum postquam agrotus per bi-
dium bibisset, conspiciebamus inter alui excre-
menta Et vitellorum, Et albuminum ouorum
frustula ante aliquot dies ingurgitata, quare
continuato decocto per biduum adhuc, tandem
euacuatio fiebat cum rhabarbari Et agarici
infus. adiectis electuarijs, scil. diaphæn. Et be-
ned. lax. cum syr. ros. solutiuo. Atq; ita ab istis
obstructionibus liberatus agrotus sanatus est.

De Paralyfi ex colica oborta,
pro Abbate quodam.

CONSILIUM V.

Nno Christi 1571. die 23. Martij 1571.

A conuocatis Medicinæ Doctoribus: 23. Martij.

CASPARO PIRCHPACHIO,
JOANNE AICHOLTZIO, BENIA-
MIN LÖBSCHVITZ, & DIOMEDE

H 3

COR-

CORNARIO referebat Abbas, se ex colica passione in paralyfim incidisse, cui affectui non minimam causam praeuisse antimonij exhibitionem suspicabatur, quod maledictum ac periculosum medicamentum sibi à quodam Circumforaneo oblatum esse affirmabat, ob defectum Medici periti, dum in caenobio suo degeret, ante proximè præteritos menses duos. Accessit postmodum alia causa, usus nempe balneorum ex herbarum decoctionibus preparatorum, mulieribus medicatricibus illa commendantibus. Commisit in V.R. frequenter excessus, est ad iram proclivis, quæ omnia hunc affectum magis dolorificum reddiderunt. Post antimonij assumptionem vomitus per aliquot dies secutus est, nunc verò alius est adstricta, propterea ordinabamus clysterem domesticum, ut vocant, deinde lenitium per os exhibuimus medicamentum, postea exhibitis aliquot syrupis alterantibus ac humores preparantibus, ordinabamus amplius medicamentum euacuans, atq; ita tandem ad corroborantia devenimus, sed

sed quia morbus est chronicus, curari non potuit in breui temporis spacio. Cruciatur enim, adhuc vehementibus doloribus in brachijs, ubi etiam tubercula nonnunquam oboriuntur. Urina eius est tenuis, cruda, absq; ullo sedimento, aquosa, subviridis, patiens est nauseabundus, quæ omnia arguunt prauam ventriculi coctionem, & hepatis oppilationes, quia corpus eius exiccatur, non nutritur, ut apparet. Nunc desiderat proficisci ad thermas, de quibus, an ei profutura sint, nunc instituta est deliberatio, & cuiusmodi thermis uti debeat, mouet questionem? Ego D I O M E D E S C O R N A R I V S consulebam, ut ante usum thermarum adhuc semel atq; iterum corpus eius cacoehymicum conuenientibus medicamentis prepararetur, deinde euacuaretur. Cucurbitule quoque, quibus antea uti consuevit, utiliter ei apponi possunt, duæ inter scapulas, duæ ad lumbos, manè hora octaua cum scarif. A localibus & externis vñtionibus hætenus abstinuit, ne materia à centro ad
cir-

circumferentiam magis per unctiones deferretur. In victu est nunc quidem satis temperans, nisi quod à vino, quod huic affectioni valde aduersatur, abstinere nequit. Bibit enim non Austriacū vinosum & potens duntaxat, sed etiam Italica vina adhuc fortiora, quae caput replent, & in passionibus iuncturarum ac nervorum faciunt materias crudas penetrare ad locum affectum, unde etiam acerbiores redduntur brachiorum dolores. Venter ipsius non potest ferre aquam coctam, nec hydromel, ideo haecenus fuit aliquid dandum consuetudini, secundum Hippocratis mentē, 1. aph. 17. Atque haec est mea sententia, salvo tamen dominorum, ad hoc consilium vocatorum Doctorum consilio, quos libenter audiam, quid cum presenti infirmo nostro ulterius agendum sentiant.

Proinde postquam quilibet ordinē suam declarasset sententiam, concludebatur, omnium, reliquorum Doctorum consensu, quod deberet uti preparantibus medicamentis semel atque iterum, quemadmodum à me supra dictum fuerat,

rat, deinde uti thermis Mainersdorfsibus, quæ sunt aluminosæ, cuius ratione exsiccant, & simul iuncturas & nervos corroborant. Habent etiam aliquid calcis, creduntur quoque habere alias mineras: ut nitrum, sed sub indice lis est. Fiant frictiones brachiorum moderatæ deorsum versus, donec rubescat cutis. Nam si nimis membra fricantur, calor fricando attractus evanescit per poros, unde sequitur magis refrigeratio, quàm calefactio istius membri fricti. Item fiant inunctiones post uniuersalium præmissionem ex oleis chamom. hypericonis, lumbr. terrest. quæ sunt calida, deinde si tubercula brachiorum perdurauerint, apponantur super ea cataplasmata, aut emplastrum diacuilonis cum gummis præparatum. Utatur etiam aqua lauendula calefacta, item vino sublimato calefacto, pro brachiorum paralyticorum aliquali lotionem. Noctu retineat brachia & manus sub stragulis, aliàs infrigidantur nervi, & per consequens dolores brachiorum inualescunt. Bibat aquam coctam cum seminibus
1 anisi,

anisi, rosmarino, salvia, hyssopo, Zinzibere, cinamomo, calamo aromatico, qui habet saporem gratiorem, quam galanga. Coquatur ergo ex his omnibus simul mixtis, vel ex aliquibus iam dictis, aqua pro potu quotidiano, in fine decoctionis huius aqua bulliat mellis quantitas sufficiens, quo veteres Medici libentius & frequentius vsi sunt, quam Zaccharo, quia magis abstergit mel, quam Zaccharum. Incipiat paulatim vitare vini potum, potest tamen ei concedi haustus unus in prandio, & in cæna unus.

Vinum ratione debilis ventriculi bibendum esset vinosum, ac plenum, sed quia habet caput catarrhosum, qui catarrhus causatur propter exhalationes ex ventriculo ad cerebrum effumantes, vinum bibat minus forte, quale est Neccaricum, & Rhenense. Si posset habere rubrum vinum, non acidum, magis conueniret, quam album, ut est Felitnicum.

Cibi sint facilis digestionis, ut: oua sorbilia, capones, gallina, pulli, brodia carnis bouina. Vi-
tet

et lac, caseum, lactucas, fructus, pisces, & eius-
modi frigidos cibos.

Conclusum itaq; fuit, ut 24. Martij impo-
nerentur Abbati cucurbitule quatuor, manè
hora octava, ut supra dictum est. Sequenti die,
quia erat novilunium, quiesceret: 26. die ex-
hibuimus ipsi bolum, v. g.

R. sp. hiera s. Gal. dr. ij.

Logod. scr. j.

(Hiera s. Galeni est saltem lenitium, hiera
Log. est stimulus, qui irritat materiam ad ex-
pulsionem) misce cum melle ros. sol. q. s. fiat bolus
cum Laccharo, qui detur in oblatis cum iulepo
rosato, vel in brodio calido. Habebat sedes tres.

Decoctum sequenti die sumpsit, v. g. R. deco-
cti communis aperitiui cum forti additione ad
phlegma, facti in olla vitreata cooperta, non ve-
sica cuprea (quia in vesica cuprea manete aper-
ta non tantum exhalant utiles vapores inter co-
quendum, sed etiam decoctum acquirit ex cupro
saporem, qui vehementer obest ventriculo) vn.
ij. syr. de cich. cum rhabarb. de hyssopo (ratione

catarrhi & raucedinis) de beton. an. vnc. s. misce
pro syrupo quoties opus fuerit, potuisset etiam
exhiberi mel rosatum, item oxymel. compos.
Bibit hoc decoctum per triduum, sed quia alius
adstrictior manebat, ordinabamus ei decoctum
sequens, v. g.

R. he. malua
mercurialis
chamomille an. M. j.

sem. anisi

fœniculi

carui an. dr. j.

cinamomi electi

Zinziberis an. dr. j. s.

sem. chartami contus. dr. vj.

agarici electi in petia ligati dr. ij.

radic. polyp. dr. iiij. decoq. in aq. com-
munis lib. iiij. ad tertie partis consumptionem,
in fine dec. bull. fol. senæ vnc. ij. coletur, purif. &
dulcoretur cum zacch. vnc. ij. cuius dosis vnc.
v. cæpit uti hoc decocto 30. Martij die.

Corroborantibus utatur aromatico rosato,
diam-

diambra, diaxyloaloës, diacoro. Utatur interdum supp. interdum clysterijs, si alius adstrictior fuerit.

Et quia post dies sex ab impositione cucurb. oculi madebant ex affluxu materia ex cerebro descendente, ideò consulebat D. C A S P A R V S P I R C H P A C H I V S unâ mecum, ut denuò duæ saltem cucurbitulae circa spatulas cum scarif. circa septimum diem à proxima applicatione imponerentur, ad fluxum istum retrahendum.

Item quia Abbas singultiebat, ructus emittebat frequenter, aquosam materiam euomebat, ideò consulebamus, ut fundo ventriculi ventosa magna apponeretur, quæ calefaciendo iuuat ventriculum, ne eructet, aut amplius singultiat. Tandem ordinabat Abbati idem D. C A S P A R V S, quando ego abessem peregrè in Hungaria apud quendam Baronem agrotum, passulas conditas laxatiuas. Sed D. A I C H O L T Z maluisset, ut post usum decocti superius præscripti exhibitus fuisset Abbati bolus sequens, v. g.

I 3

R. ꝑ.

R. *sp. hiera compos. scr. ij.*

*f. Gal. dr. s. misce cum melle
ros. q. s. fiat bolus. Si autem alius esset adstri-
ctor: R. sp. hiera com. dr. j. Deinde exhibitum
est mitrid. pondere dr. j. Tandem ordinatum
fuit decoctum galli antiqui forte, ut apparet ex
sequenti descriptione, v. g.*

R. *polypodij*

epithymi

fol. senæ

cortic. rad. helleb. nigri an. unc. s.

pulpæ interioris colocynth. dr. ij.

diagridij dr. j.

cinamomi acutiss.

gariophyll.

se. amisi

fœniculi an. dr. j. s.

prunorum Hung. nu. vj.

sebesten nu. x.

*flor. borrag. pug. ij. misce incisis
speciebus grosso modo, quæ debent imponi in gal-
lum preparatum, ut sequitur: R. gallum
anti-*

antiquum, qui alligatus laqueo cadatur virgis, aut baculis, usq; ad extremam defatigationem, tandē semiuiuus immittatur in aquam feruentissimam, ut ibi suffocetur, postea deplumetur, exenteretur, abscindatur caput, collum, & pedes, quæ partes abijciantur, & infarciantur supra annotata medicina, postmodum bull. gallus non confusus, cum aqua font. in olla cooperta, donec caro eius ad molliciem cocta fuerit, deinde coletur diligenter, & exprimatur gallus intra duos orbiculos satis latos. Colatura asseruetur ad usum, cuius dosis unc. iij. aut unc. iiij. prout patiens facile, aut difficulter purgatur. Atq; hoc decoctū per dies 12. aut 13. continuari debet.

Et nisi hic Abbas abstinerit à vino, ira, & crapula, metuenda est repentina suffocatio, quia vox eius est rauca, & vinum euaporans ad cerebrum facit catarrhum descendere magis ad pectus & fauces. His ita præmissis, profectus est Abbas ad thermas Mainersdorfsenses, post quarum usum sanus Viennam redijt.

De sinistra scapulæ dolore ad brachium vergente, pro generosa domina in Hungaria habitante.

CONSILIVM VI.

1571.
30. Martij.

Ad literas sequentes responsum fuit datum, ut consequenter videre licet, fol. 66.

*Tas triginta quatuor annorū. Ægri-
tudinis status hic est: Iam octauus
agitur dies, postquam domina uxor
nostra morbo victa decumbit, primum affici
dolore capitis cæpit vehementissimo, unâ cum
dolore, quo etiam anno præterito affecta fuit in
scapula sinistra propè spinam circa septimam et
octauam vertebam, qui dolor & antè versus
cor, & usq; in totum brachium, imò & manū
extendebatur, dolor intensissimus erat, qui dies,
noctesq; cruciaret, potissimum verò ingraue-
scebat circa vespervas, & in nocte vigiliæ maxi-
mæ, calor febrilis, inquietudo. Hæc primis die-
bus. Post verò sectione venæ ex desperatione
facta, & adhibitis varijs remedijs, prout sciui-
mus,*

mus, aut potuimus, remisit dolor aliquantisper, & nunc dolor capitis, una cum calore febrili, ferme cessauit, sed dolor in scapula perseuerat, dolor ad brachium descendit, & modo cessat, modo recurrit, sub nocte exasperatur, aliquando pars illa videtur calere, & aliquando statim refrigescit, nullus rubor, nullus tumor apparet, & praesertim dolor urget circa illam septimam, vel octauam vertebam. Pridie aliqua parua exanthemata in brachio, & inferius apparuerant, sed statim euanuerunt, prurit tamen brachium. Hac nocte, quae est octaua, domina uxor nostra plurimum cruciata est, et insomnem noctem traduxit. Quae quum ita sint, etiam atque etiam excellentiam tuam rogamus, pro sua beneuolentia & pietate, nobis sano consilio proprietatem morbi indicare, & oportunis auxilijs consulere velit, & quaecumque necessaria erunt in Apotheca, a modo praesenti homine coemi, & ad nos deferri, cum omni instructione curet, ut Deo fauente, opera excellentiae tuae, domina uxor nostra pristinae valetudini restituatur.

K

Respon-

Responsum Diomedis Cornarij,
habita cum Ioanne Aicholtzio con-
sultatione.

*Omina magnifica aegritudo ita diligen-
ter & exactè perscripta fuit, ut præ-
terea nihil desiderem. Ut autem id
quoque tollatur, adest rhabarbarum & agaricus
simul, quæ debent minutissimè incisa immergi
per noctem in cyatho pleno iuris pulli gallinacei,
macri, insaliti, & calidi, manè sequentis diei
iterum calefiat hoc ius, atque coletur per linteum
mundum cum forti expressione, in qua dissolu-
tur manna tota, ac rursum coletur, calefacta
in aqua calida, hæc ultima colatura tandem ebi-
batur tota à domina magnifica, quæ poterit
sumpto hoc haustu permanere quidem in lecto,
per horam duntaxat unam, absque somno, &
sudore. Deinde verò obambulet vestita, aut se-
deat usque ad prandium hora solita sumendum,
atque ita expectet corporis expurgationem absque
somno tota die. Herba data debebunt impo-
ni in ollam mundam, quam dimidiam expleant,
hæc*

hac postmodum impleatur macro ac insalito iure gallina, bulliantq, cooperta olla ad tertiae partis consumptionem, & colentur, herbis in olla per cochleare bene compressis. De hac colatura bibat dom. magnif. singulis diebus manè cyathū paruum calidum in lecto per horam antequam surgit, licet autem superdormire, & sudare, si ita euenerit, absq, coactione, indè surgat, & in loco calido permaneat vestita. Prandeat & cœnet horis consuetis cibos bonos bene apparatus. Bibat vinū, si à febre prorsus immunis fuerit, clarum, maturum, pauciferum. Si febris adierit, à vino abstineat. Ubi domina magnifica decoctionem herbarum totā ebiberit per dies successiuos, capiat sequenti die de mithridato magnitudine nucis muscatae manè in lecto, & superdormiat, vel sudet citra coactionem, circa hora unius spaciū, indè surgat, atq, à medicando desistat, excepto quod poterit singulo manè, post lecti egressum, comedere de diacoro, quantum libuerit, ut absque alio cibo prandium expectet. Hac intrò assumenda. Ab extra verò

ad locum dolentem unguentum praescriptum,
moderatè & placidè adhibendum est, illiq; lin-
teum calidum superimponendum. Quod si do-
lorem hac unctio non satis ademerit, poterit
Barbitonsor emplastrum facere ex malua, cha-
momilla, meliloto, origano, parietaria, coctis
in aqua, deinde contusis addere fursures cribra-
tos, & cum oleo chamomelino mollificare, &
unire. De hoc emplastro partem aliquam loco
affecto imponet, bisq; in die, manè, & vesperi
mutabit. Si neque id satisfaceret, debet pro-
fectò magnifica domina ad thermas aliquas
proficisci, ut sunt: Pestieneses, vel alia similes.
Atq; hac sunt uniuersa, quae nunc magnificen-
tia vestra rescribenda habui, cui ego cum tota
familia omnia fausta exopto. Datum Viennae
30. die Martij, anno 1571.

Recepta autem, quam ordinaueram,
erat eiusmodi, v. g.

R. rhab. el. integri dr. j. s.

agarici troch. dr. j. misce simul ad
chartam.

R. man-

R. mannael. unc. ij.

R. diacori unc. iij.

R. mithridati optimi unc. j.

R. spe. pro decoctione aperitiua
pectoralis

additionis ad phlegm. an. M. j.
misce ad chartam.

R. unguenti dialtheæ }
pectoralis } an. unc. s.
ole. lil. alborum } misce.

Pro comitissa laborante scirrho
matricis, ex crasso phlegmate
oborto.

CONSILIVM VII.

Remissa ordinatione medicamento- 1571.
rum huic affectui convenientium, re- 12. Iunij.
liquum nunc est, ut de ea V. R. qua
generosam dominam præsèruare potest, à gene-
ratione superflue quantitatis pituitæ, aliquid di-
camus. Vitandus itaq, aër frigidus & humidus Aër.
ac turbidus: Eligendus autem est modicè cali-

Cibus.

dus & siccus, clarus & tranquillus. Venti au-
 strales & aquilonares fugiendi sunt. Locus ha-
 bitationis sit siccus, mediocriterq; calidus. Cibi
 sint boni succi, faciliq; concoctionis, uti sunt :
 carnes gallinarū, caponum, agnorum, vitulorū,
 animum non admodum pinguiū, ut columbarum
 iuuenum, turturum, perdicum, turdorū, et par-
 uarum auicularum. Hæc omnia mediocriter as-
 sata elixatis erunt conducibilia. Quæ autem
 elixabūtur, salubriora erunt his aromatib. con-
 dita, aut aspersa: ut pipere nigro, aut albo, zin-
 gibere, mace, cinamomo, nuce musc. itē se. anisi,
 fœnic. Oua gallinarū recentia multis modis, sed
 absq; intensa duritie cocta, inter salubres cibos
 cēsantur. A carnib. vaccinis, bouinis, porcinis, ab
 anate, anse, coturnice, ac deniq; ab omnib. ani-
 malib. pinguib. humidis, annosis, crassi succi, et
 tarda, ardua q; concoctionis, abstinendū erit nō aliter
 atq; à caseo, leguminibus, oleribus, fructib. fuga-
 cibus, lacte crudo, piscibus, cancris, limacib. pul-
 mentarijsq; ferculis. Inter legumina tamen con-
 cedi quandoq; possunt ciceres, addito petroselino,
 &

Et menta, aut maiorana, aut origano. Inter ole-
ra verò beta, Et spinachia, saltem quia mollior.
Ex fructib. quoq. ante cibum alium comedantur
vix benè matura, ficus, passula, pruna, praesertim
Prinnensia vocata. Ex piscib. lucius, Et pisciculi
quidā inter saxa degentes, Et dura carne prae-
diti. At hi potius assati, quàm elixati conueniunt.
Atq. si hoc modo sumuntur, aromatibus corri-
gantur. Potus sit ex vino puro, claro, odorifero,
neq. admodum leni, cuiusmodi est Rhenense an-
tiquū. Huius assumenda quantitas metienda est
ex assumpti cibi quantitate, neq. multū una vice,
sed plurib. exhauriatur, ut melius cibo miscea-
tur, eiq. superponatur aliqd, quod os ventriculi
claudat, ut panis bis coctus, pyra, citonia sub ci-
nerib. vel in vino cocta, Et postea aniso, corian-
dro preparato, aut fœnic. sociata. Præterea con-
fectio citoniorū, aut ipsa citonia, et cortices citri
cōditi, hoc eximie præstant. Potus aqua, Et potis-
simū cruda, Et cereuisia interdicitur, ex hac si qd
bibitur, saltē sit amara, potēs, Et benè cocta. Tā-
ta præterea cibi quantitas assumenda est, quantā
faci-

- facile concoquere potest, & solet congruo temporis spacio. Et quia vitam quietam degit generosa domina, bis in die naturali comedere sufficit, ac in prandio uberius comedendum esse, quàm in cœna censeo. Conducibile quoque erit, ut post cibum abstineat, quo ad eius fieri potest, à motu, à lectione, & à quolibet mentis & corporis labore & occupatione, saltem per duas, aut tres horas. Ante cibum autem exerceat se, per domum, per hortum ambulando, & scyllas ascendendo ac descendendo, si aliter non licet.
- Somnus. Somnus sit septem horarum. Nam si breuior fuerit, non minus nocebit, quàm si nouem horis fuerit prolixior: Meridianus, & maxime statim à cibo, nocere plerisque solet. Danda erit insuper opera, ut alius quotidie officium suum faciat. Nam si sponte non facit, aliquo irritetur auxilio. Immodice autem & assidue cure, sollicitudines, & molestie, quia animum cum corpore & omnibus eius operationibus perturbant, fugiende sunt, & hilaritati quandoque inserviendum. Hæc à me libenter, & qua potui sedu-

sedulitate scripta De v s secundet, & ad optatum sanitatis finem perducatur. Si aliquid amplius à me requiretur, meam qualemcumq; operam & consilium frustra desiderari non patiar.

De Aneurismate in pectore

oborto, pro I. V. D.

CONSILIUM VIII.

Νόστοςμα, esse tumorem ex arteria ^{1574.}

A vulnere obortum, Galenus docet, quū ^{15. Ianuar.}
incumbens ipsi arteria cutis ad cicatricem pervenerit. Est autem tumor ille tactu blandus, digitisq; cedens, sanguine & spiritu contractus. Huiusmodi tumorem quidam Iurisperitus ex percussione ad pectus cum pugno improuisa contraxit circa σέγων seu os pectoris. Initio tumor parvus magnitudine auellanae apparebat, qui temporis progressu paulatim crescebat adeo, ut unius pilei hungarici instar eleuatus cerneretur, manebat mollis, subrubicundus, absq; insigni dolore, respirationem aliquando, eundo praesertim, aut decumbendo,

L

bendo, impediens. Medici accersiti huius tumoris apertionem, eò quòd esset in loco corporis periculoso, nullo pacto consulebant, ne videlicet effluente sanguine copiosiore, unà cum spiritu vitali agrotus in Chirurgorum manib. subito interiret. Postremò elapsis aliquot mensibus per varios Medicos Germanos habitis consultationibus multoties, conclusum fuit, ut premissis vniuersalibus ad id quòd fomentaretur, ex qua longa fomentatione tandè spontè ruptus tumor, cum plurima sanguinis ibidem concreti ac putrefacti effusione, ut ager animam ageret, causam præbuit, die 11. Iulij, anno 1574. Sequenti die cum anatomicis instrumentis pectore aperto cernebantur non pectorales duntaxat partes, sed etiam intercostales muscoli cum grandi foetore putrefacti, idcirco sanitati restitui hic patienti Medicorum ope non potuit. His autem consultationibus interfuerunt:

D. IOHANNES CRATO.

IOHANNES AICHOLTZIUS.

GEORGIVS VVALTHERVS.

DIOMEDES CORNARIUS.

Devo-

De vomitibus, ructibus, nausea
ciborum, ventriculi & capitis dolo-
ribus, aluo existente ad-
stricta.

CONSILIVM IX.

*Agni nominis adolescens, anno atatis 1580.
M sua vigesimo secundo, anno vero 31. Maij.
Christi 1580. pridie Calend. Junij ex
esu, ieiuno stomacho existente, fragorum im-
perfectè maturorum, atq; in glacie frigesacto-
rum, nec non potu vini in glacie ad extremam
frigiditatem redacti, aluo existente adstrictio-
re, vomitibus laborare cœpit hora tertia ve-
spertina, sequentibus inde ructibus, nausea ci-
borum, ventriculi & capitis per consensum do-
lore, vigilijs præterea, & totius corporis lassit-
tudine. Proinde accersitis Medicis, me
DIO MEDE CORNARIO ordinario, &
PAULO VEIDNERO, communicatis
consilijs concludebamus, hac vespere injicien-
dum enema, v. g.*

L 2

R. de-

R. decoct. communis pro clyst. cum sem.
carm. vnc. x.

diacathol. vnc. j.

ol. cham.)

anethi.) an. vnc. j. s.

Zacch. rub.

mellis rosati col. an. vnc. j.

vitel. ouo. rec. nu. j.

misce s. sale pro clyst.

Postquam per dimidiam horam clysterem
retinisset, alui beneficia duo subsequebantur,
deinde antequam cubitum se conferret, absq;
cæna pro ventriculi, cordis, & cerebri corro-
boratione exhibebamus potiunculam, quam in
bolo deglutire haud poterat, v. g.

R. mithr. opti. dr. j.

confect. Alkerm. scr. s.

terre sigill. Const. an. albicantis scr. j.

misce, ac in vini albi s. q. diss. fiat potio brevis.

1. Iunij.

Sequenti die Cal. Iunij manè ante prandiū,
quemadmodum etiam vespere, ante cænam, un-
gebatur ventriculus cum unguento prescripto:

R. un-

R. unguenti stomachalis unc. s.
olei nucis muscata dr. j. s.
garioph. scr. j. misce.

Prescribamus quoq³ bonam V. R. ex pul-
lorum, ac caponum contusis, panatellis, ptisana
cum pipere nigro, grosso modo contuso cocta.
Vescebatur etiam carne vitulina lentè assata,
atq³ in minutissima frustula incisa, quem cibum
piccadam alias nominamus. Panem comedebat
cum se. anisi, coriandris preparatis, & flore fa-
rine triticea pistum. Potus erat vinum Rhena-
num pro primo haustu: alter aqua cum Zingi-
bere, cinamomo, & aniso cocta. Vesperi ob be-
neficij alui carentiam utebatur supposito-
rio uno atq³ altero vulgari.

Secunda Iunij exhibebamus ei manè hora 2. Iunij.
sexta brodium pulli absq³ sale cum carne bouina
coctum, addendo piperis nigri grana xx. parū
contusi, pro corrigenda frigida & humida ven-
triculi dispositione, loco syrupi. Nam à medica-
mentorum usu vehementer abhorrebat. Atq³
huiusmodi brodium per aliquot dies continua-
batur.

batur. Et quia à natura siccioris est alui, uti
etiam nunc, præscribebamus amplius clyste-
rem, ut patet:

R. herb. chamomilla

meliloti

malua

anethi

parietaria an. M. s.

sem. anisi

foeniculi

carui an. dr. j. s.

bull. ad medietatis consumptionem in s. q. aqua
fontana, colatura R. lib. j.

elect. diacath. unc. j.

diaph. dr. iiij.

mellis ros. col.)

Zacch. rubei } an. unc. j.

vitel. ouo. rec. nu. ij.

salis communis dr. j.

olei lil. alb.)

cham. } an. unc. j.

anethi }

misce pro clyst.

Hac

Hac vespera, siquidem alius erat nunc aperta ob enematis iniectionem fiebat pro diuersione humorum à capite, pedum lotio, quæ per triduum continuabatur, semper denuò calefaciendo idem decoctum, v. g.

R. herbarum melissa	} an. M. iij.
chamom.	
calamenthi	
anethi	
betonica	

flor. ros. rub. omnium exiccatorum, misce, & incide.

Fiat autem pedum lotio à genibus deorsum versus ad pedum plantas, quæ etiam mediocriter fricabantur.

Tertia Iunij ordinabamus trageam stomachalem, quæ R. trageæ stomachalis un. iij. Zach. albiſſ. dr. vj. Utatur hac tragea inter prandium & cœnam, ad placitum, cum pane torrefacto ad carbones parum, & imbuto prius in maluatium, aut Vipachicum vinum, pro ventriculi corroboratione.

Die

4. Iunij. Die 4. Iunij propter adstrictam aluum, utebatur supposito uno, atq; altero.

5. Iunij. Quinta Iunij imponebantur eius dorso cucurbitula cum scarificatione nu. iiij. premiffis frictionibus lenibus cum pannis linteis prius calefactis ad ignem carbonum domi ex ligno fagi recens, non in sylua, vstorum. Nam hi suis exhalationibus fumosis caput offendunt.

6. Iunij. Sexta Iunij, prater extremorum frictiones ante prandium & cœnam adhibitas, nihil ulterius ordinabamus, quemadmodum etiam sequenti die 7. Iunij, haud omiffa ventriculi unctiōe, & propter beneficiorum alui defectum utebatur suppositorijs communibus. Comedebat quoq; pro laxanda aluo passularum Italicarum minorum mundificatarum, ac in aq. font. unica ebullitione coctarum, cumq; Saccharo rubeo ad placitum conditarum cochlearia tria, & in prandij, & in cœna principio. Atq; eiusmodi passularum comestio continuabatur per complures dies, unde laxa quoq; reddebatur aluus antea adstrictior existens, absq; torminibus.

bus. Nam in leui coctione seu potius ebullitione
amittunt flatuositatem passula. Iunij die octa- 8. Iunij.
ua ordinabamus sacculum stomachalem ex
herbis & aromatibus, v. g.

R. herb. absinthij pontici siccij

menta purpurea

melissa

pulegij

calamenthi

origani

florum chamom.

ros. rub. an. p. s.

corticum citri siccatorum dr. ij. s.

galanga

cyperij an. dr. ij.

garioph. nu. xiiij.

cinamomi el.

calami arom. } an. dr. j.

ligni aloës }

Pulueriscentur omnia subtiliter, & cum
sind. rubra fiat sacculus pro stomacho, in forma
conuenienti. Potest calefactus manè ante pran-

M

dium

diu ad nudam cutem imponi, similiter ad noctem post cœnam duabus horis. Nam tempore prandij & cœna, ut remoueat a ventriculo; consultius est, ne videlicet in assumptorum ciborum coctione ventriculus impediatur. Pro ulteriori ventriculi humidi ac frigidi correctione ordinabamus quoque ex pellibus luporum iuuenum pro ventriculo tegumentum, quod ut in posterum semper gestaret, consultum fuit. Prescribebantur præterea rotule pro cerebri, cordis, ventriculi, & hepatis corroboracione, nimirum:

R. diatrion pipereon dr. j. s.

diagalanga

diarb. Abbatis } an. dr. j.

conf. Alkerm. scr. ij.

Zacch. albiß. in aq. fœniculi diss. vnc. iij. s. fiat
conf. in rotulis, quarum qualibet ponderet dr. ij.

Harum unamumat singulis diebus manè
duabus horis ante prandium, similiter ante cœnam, quamdiu durauerint.

Atq; his ita peractis, nutu Dei, cui sit laus,
dictus

dictus magni nominis adolescens, melius habere, adq; conualescentiam redire cœpit.

De loquelæ defectu cum surditate.

CONSILIVM X.

Nobilis puer bone indolis, annorum suae ^{I 5 8 I.}
 N atatis undecim, ex montanis ciuitatibus ^{3. Nouem.} oriundus, ad Medicorum Viennensium congregationem adducebatur, voce seu loquela ab incunabulis destitutus, quod à parentibus ea etate animaduerti haud potuit, nihil tale metuentibus, cum omnibus membris integer editus esset. Annis autem accrescentibus, nondum puero loquente, angicœperunt parentes, ne mutus euaderet, & ita permaneret. Accessit insuper & surditas, ut non audiret, nisi in aurem acclamaretur, hoc tamen leuius ducebatur, & curatu facilius, ubi sermonem acquisiuerit. Porro rebus omnibus tam presentibus, quam antegressis

tegressis benè, exacteq; trutinatis, nullum omnino vitium nec in lingua, nec ullo alio loquelæ organo seu maiore, seu minore deprehendi potuit. Quare non inde pendere loquelæ defectum, ab omnibus unanimiter consensus fuit, sed ab auditu impedito. Litera enim omnes, lingua atq; artes auditu apprehenduntur, quum soni cuiuscunq; ideam mente concipiamus, atq; imitando emulari, similemq; sonum exprimere adnitamur. Quum verò idea nulla per auditum ad sensum communem defertur, nec imitatio ullius fieri potest ab organis vocalibus, quæ tandem, non agendo nihil agere subindè magis adsuescunt, sicut in omnibus surdis natis evidentissimum est. Auditus verò facile læsionem illam pati potuit in partu difficili, quo infans pluribus horis in uteri faucibus hæsit, ut exanimatus estimaretur, attamen nixu vehementissimo editus est. Tali utring; conatu potuerunt vel nervi auditorij distorqueri, vel auditus ossa & meatus compressione arctari & destrui, quò minus rectè sonus subingredi, excipi, intraq; cerebrum de-

Auditus
læsionis
causæ:
1. Partus
difficultas.

deferri possit. Potuerunt insuper & tūc, vel etiam post, praesertim quando variolis graui-
ter laboraret, nondum finito primo sua aetatis ^{2. Humo-} anno, humores crassi ad partes lasas confluen- ^{res crassi.} tes conduplicare malum. Hinc itaq; patet, quibus medijs nobili puero subueniri posse existime-
mus, ut loqui aliquando incipiat, nimirum ut auditus adquiratur primum, in quo summa consistit difficultas. Quod vel in conforma-
tione auditus organa non satis à natura elabo-
rata sunt, vel in partu laborioso destructa, ut sensus actioni satis apta non sint. Utrumq; ho-
rum conformationem nouam requirit, quae in solius Creatoris summi facultate existit. Quum insuper puer iam prope pubertatem attingat, nec dum melius hisce operationibus habeat, au-
get & hoc diffidentiam de profectu deinceps ex- ^{Prognost.} pectando. Veruntamen, si vel tunc humor ali-
quis crassus eas partes obsedisset, vel deinceps saepius confluens meatus angustos aliquo pacto obdurando auditum impediret, illum ope Me-
dica tolli posse longiori tempore non negamus,

ut deinceps melius audiat, & loqui adsuescat, quod tali ratione aggrediendum erit. Quandoquidem puer est, medicationes ingratas non facile admittet, quæ tamen multæ & frequentes faciendæ essent: nec ut obtemperet persuaderi potest, quum dicta non accipiat. Quocirca ut victu benè regatur, omnium maxime opus erit, qui dirigi debet ad moderatam caliditatem, attenuationem & resolutionem humorum crassorum, qui tam in toto corporis ambitu, quam ipso capite abundare videntur, sicut Hippocrates epilepticos pueros liberari ait, magna mutatione ætatis, temporum, locorum, & victus.

Aër.

Degendum itaq; erit puero, maiori ex parte, in aère calido & sicco, ut quasi nunquam cælo frigido & humido prodeat, imò si in regionem meridionalem maritimam & planam transferri posset, salubrius esset, quàm in patria montana gelida habitare.

Cibus.

Cibus benè apparatus & coctus, etiam aromatibus, aut herbulis conditus, ut: salvia, rosmarino, lavendula, & similibus, convenit. Car-

nes

nes bonæ, teneræ, assæ, & elixæ, cum prædictis rebus. Cauende tamen vetustorum quadrupedum & humidorum, ut: porcina, caprina: item aquatiliū, anatum, anserum, & similiū: reliquorum volucrum carnes approbantur benè excocta. Sic fercula alia tenuioris succi admittuntur. At lacticijs, leguminibus, unctuosis, frixis, fructibus, piscibus, lactucis, alijsq; crudis humidis & frigidis, in præsentī casu locus non sit. Quantitas sit nutriendo corpori sufficiens citra repletionem. Potus partim vinum pauciferum, & paucum, partim aqua cocta cum aromatibus nonnullis, & herbis capitalibus, addito melle, & iucunditatis, & utilitatis gratia.

Potus.

Quous honesto exercitij genere moueri corpus utile est, tempore, & loco oportuno.

Motus.

Somnus conuenit nocturnus, capite tecto in conclauī sicco: diurnus minimè, quin neq; nocturnus in multum diem produci debet. Pro nutrimenti ratione obseruanda etiam est excretio, quæ si minus responderet,

Somnus.

Inanitiō.

exci-

excitanda quandoq₃ esset placido aliquo leniente, diacassia, diapruno, &c. adiuncto semper rhabarbaro.

Animi affectus.

Leto semper sit animo, huiusmodi enim animus omnes sensus & motus vegetiores reddit.

Verna medicatio.

Tali victus ratione rectè constituta per hanc hyemem, appropinquante vere tentanda medicatio erit quocunq₃ euentu, placida tamen, prout puer per aetatem sufferre commodè poterit, purgato tam toto corpore, quàm capite, interpositis syrupis, aut decoctis domesticis, pro iudicio Medici praesentis, cui etiam pharmaca diligendi facultas libera sit. Quo facto pro ulte-

Guaiaci.

riori attenuatione moderatus guaiaci usus valdè opportunus esset, tum ratione ipsius medicamenti, tum ratione victus tunc obseruan-

Therma.

di. Eo finito etiam thermas, quae ibi sunt, cum stillicidio ad posteriorem capitis partem laudamus, secundum Medici sui praescriptum. Neq₃

Cauteriu.

etiam ad extremum, cauterium in nucha, vel in utroq₃ humero improbamus, ut habeat caput

put locum aptum satis, quò se exoneret. Huic adiungi posset fofus, aut suffitus siccus thymiamatis, myrrha, cardamomi, castorei, benzoini, similiumq; rerum attenuantium & resolventium. Aut instillatio olei potentioris, ut est: spica, anisorum, cari, quod tamen tutius cum bombace adhibetur.

Ceterum ne ullum auxilium, quod ab arte expectandum sit, omittatur, conducet nonnunquam uti sudoriferis hemicupijs ex herbarum decoctarum vapore paratis, horis matutinis. Mirum enim in modum humores sudore eliciunt. Quibus deinde ceteris diebus frictiones matutinae, dum lecto surgitur, vicariae esse possent. Hec in consultatione hac à Doctoribus

Balnea.

Frictiones

CASPARO PIRCHPACHIO.

IOANNE AICHOLZIO.

ANDREA DADIO.

PAVLO VVEIDNERO.

GEORGIO VVALTHERO, &

DIOMEDE CORNARIO

pro huius nobilis pueri salute in medium prolata fuerunt, quae etiam prosperè cedere omnes optamus.

N

De Vre.

De Vreterum exulceratione, stomachi dolore, febre colliquante, & animi deliquio pro nobili quadam
fœmina.

CONSILIVM XI.

1582.

16. Maij.

I de proposito casu rectius iudicium
V ferri possit, utile esset, scire temperi-
em nobilissimæ istius fœminæ, item qua-
atate, & quo habitu corporis foret, gracilior-
ne, an crassior & pinguior, &c. Sed quoniam
ista indicata non sunt, de eo, quod principale
est, inquiramus. Quantum verò intelligen-
mus, præcipua symptomata sunt: dolor sto-
machi, item febris quasi colliquans & exte-
nuans corpus, fereq; post cibum sumptum in-
uadens, præterea virium imbecillitas, &
quod huic, ore præsertim ventriculi debili, acu-
tiq; sensus existente, succedere solet, animi de-
liquium. Inter exeuntia mutata est urina, quæ
contentum farinaceum, modò flavi, modò ru-
bei coloris habet. Existimat Medicus, cu-
ius

ius indicium simul transmissum est, in liene, aut regione lienis, apostema latere, idq; ex pure, nonnunquam etiam sanguine una cum urina profluente colligit, cuius tamen nobilis ista fœmina in postscripto suo non meminit, sed tantum refert, farinacea quædam à longo iam tempore in urinis subsidere.

Quod si verus abscessus est, phlegmonem necessario præcessisse oportet, cuius quidem signa nequaquam sunt obscura. Apparuisset igitur tumor aliquis in lienis regione, item dolor in ea parte, & respiratio sensibilibiter læsa fuisset. Horum nihil ex nobilis fœminæ indicatione colligitur. Aliam itaq; sedem morbi esse, ex qua enarrata symptomata promanant, concludimus.

Etenim si Hippocrati, & Galeno credimus; ^{4. aph. 77. 79. 81.} quoties cum urina furfuracea, aut farinacea, vel alia huius farine prodeunt, certum est in urinariorum vasorum aliquo morbum inesse. Sunt autem vasa illa vel renes, vel

vesica, vel etiam vreters. Si renes per se & principaliter affecti essent, dolor haud dubie altius ascenderet, & alterutrum crurum simul occuparet: Sin vesica laboraret, in pube ipsa, & anteriori corporis parte molestia magis sentiretur. Sed hic dolor ad sinistrum latus vergit, mediumq; penè locum inter renes & vesicam occupat. Statuere igitur ex his notis & indicijs aliter non possumus, quàm exulcerationē in ipsis consistere vretibus, & sinistro quidem in primis, quæ exulceratio facile, siquidem tam diu durat, & renibus, & vesica, velut contagione quadam communicari potest, quamvis hoc loco plurimum interesset scire, nunquid nobilis ista fœmina seu renum, seu vesicæ calculo, unquàm antehac laborasset? Faceret enim istud non parum ad exquisitiorem morbi cognitionem, adeoque curationem ipsam. Dolorem stomachi, de quo conqueritur, à peculiari causa foveri existimamus, quemadmodum manifestè ex ipsius nobilis fœminæ relatione constat, quando illum, altero ceu precipuo morbo non remitt-

remittente, remisisse affirmat. Non ergo ab alio affectu dependet, sed seipso consistit, nisi forte, quemadmodum lapide in ureterum angustijs diutius harente, ventriculus simul compattitur, & nausea atq; subuersione afficitur, cuius rationem Galenus in 6. epidemiorum eleganter reddit, tale quid hic etiam accidit. Febris, quæ nobilem fœminam simul exercet, & eam depascitur, sine dubio est symptomatica, ex earum genere, quas lentas vocant, hectica non dissimilis, non tamen verè talis. Ortum inde habere verisimile est, quòd ductus illi urinarij non procul à magno vena cava & aorta trunco absint, unde facile per amplissimas illas vias vapor noxius, aut putrilaginosus ad cor deferri potuit, quo humores in illo contenti, aut cordis ipsa substantia lesa, febrilem calorem concipiens, deinde in uniuersum corpus propagauit, & etiamnum propagat. Quia autem magnus feruor in venoso genere existit, & sanguis ipse crassior, & excrementa reliqua, quæ puris, aut sordium forma alioqui per ulceratos urete-

res expurgari & prodire debebant, propter caloris excedentem vehementiam exassantur, & in substantiam farina similem rediguntur.

Apparet igitur ex allatis haecenus, principalem in hoc nobili subiecto morbum esse, ureterum, seu urinae ex renibus in vesicam ductuum exulcerationem, quam febris symptomatice, & ipsa nequaquam despicienda, concomitatur, unde iam curatiuas indicationes secundum artis methodum elicere promptum est, has videlicet: exulceratos quidem ureteres detergendos, expurgandos, & denique rursus consolidandos esse. Febris autem adiuncta vehementiam reprimendam, & ne illa vires deiciat, corpusque extremè absumat, providendum. Quae sanè omnia nunc in hac agrotante, in qua malum penè in habitum transiit, obtinere & assequi liceat, ij iudicare poterunt optimè, qui praesentes sunt, & virium robur cum morbi magnitudine conferre, aliaque signa & symptomata praeterea apparentia, quae nos absentes latent, observare

seruare queunt, nihilominus tamē ad nobilis do-
 mine instantiā, quæ nobis ad curationē oportu-
 na videntur, paucis verbis non grauatim nunc
 explicare aggredimur. In victus igitur ratione Dieta.
 conueniente, ut in omnib. alijs morbis chronicis,
 non exiguam sanitatis spem collocatā habemus.
 Quamobrem opera danda est, ut aër sit tempe- Aër.
 ratus, vel ad frigiditatē, hoc potissimū anni tem-
 pore, & durante febre, declinet. Inter cibos Cibus.
 eligat ægra eos, qui boni succi sunt, nec ita dif-
 ficulter concoquuntur, atq; quā minimum
 excrementorum procreant. Vitet autem om-
 nia cruda, crassosq; humores progignentia, itē
 omnia acria, salsa, vehementer acida, & qua-
 cunq; excedentis caliditatis ratione urinā pro-
 uocant. Carnes gallinarum, pullorum, perdiciū,
 animum montanarum, & contusa horum rectē
 exhibebuntur, nec non etiam oua sorbilia, & si-
 milia. Item panatella, quam vocant, & hor-
 deatum, & passulatū. In iusculis, quæ assumit,
 alterationis gratia incoqui possunt folia mal-
 uarum, lactuca, radices cichori, asparagi,
 flores

flores boraginis, buglossi, violarum, & alia huius generis sexcenta. Pisces, si sunt squamosi & saxatiles, atq; iusto modo apparentur, non omnino prohibemus. Pro potu laudamus aquam hordei cum glycyrrhiza & passulis coctam. Potest etiam concedi vinum rubeum clarum, quod tamen cum aqua hordei, aut liquiritia dilui potest. Acidularum tam frequens usus, qualem extraneus Medicus imperat, an in hoc affectu usquequaq; conveniat, valde dubitamus. Acorem certe, qui calchanti mineram resipit, nervosas partes (inter quas vretes quoq; connumeramus) mordicando ledere, & frigus adiunctum vulneribus inimicum esse, ex Hippocratis oraculo didicimus. Motus & exercitatio, quantumvis non vehementissima, quum corpus plus aequo exagitent, humoresq; in illo inordinate commoveant, quietem utilissimam esse censemus. Somnum quin etiam liberiolem permittimus, ac si vigilia infestent, ut in cena, et sub horam decubitus emulsione seminum melonum, amygdalarum dulcium, & urgente necessi-

Potus.

Acidula.

5. aph. 20.
Motus.

Somnus.

cessitate, papaveris quoque albi in aqua violarum facta, utatur, suademus. Hoc pacto enim febris feruorem eadem opera simul contemperabimus. Alius ut laxa seruetur, annitendum. Quod si hoc sponte non fiat, passula, vel pruna cocta reliquo cibo quadrantis hora spacio pramittantur. Et si ne sic quidem illa respondeat, clysteres lenientes & mollientes iniijciendi, aut glandes hanc ad rem idonea subdenda fuerint. Quod reliqua prasidia attinet, vena sectionem, quam nunc fieri multa prohibent, inter initia debito modo administratam esse confidimus. Fortasse etiam euacuationes congruentes, premissa humorum peccantium legitima preparatione decreta sunt. De his igitur plus verborum in presentia facere super sedemus. Quoniam tamen in corpore distemperato facillime pravi humores colliguntur, non erit opinione nostra superuacaneum, denuo illas saltem derivationis gratia repetere, non quidem cum pharmacis fortioribus, & corpus iam antea debile plus equo exagitantibus, sed duntaxat cum mi-

Benedicta
Pharma-
ca.

tioribus, & ut iuniores Medici appellant, benedictis, utpote si foliorum senæ Alexandrinæ, v. g. semuncia, cum rhabarbari electi dr. j. vel scr. iij. in decocto communi florum & fructuum, aut aqua cichorii & boraginis, per noctē infundantur, atq; expresso liquori syrupi violati solutiui unc. j. s. adijciatur. Aut si bolus magis placeat, quem in huiusmodi affectionibus nonnulli potionibus, & catapotijs, longè præferunt, ex cassia, elect. de sebesten, vbi etiam catholici sufficienti quantitate concinnetur.

Vlceris
curatio.

Postea ad ulceris ipsius curationem procedatur, cui quidē detergendo & mundando plurimum proderit, si singulis matutinis horis serū caprinum cum Zacch. & syrupo violato assumatur, & mox post illud assumptū confectionis diatragacanthi frigidi sine camphora (aut etiā, si grauiore odore agra nō offendatur, cum camphora) rotula bine, aut terne deuorentur. Eidem intentioni seruit emulsio ex amygdalis dulcibus, seminib. quatuor frigidis contusis, in aqua hordei parata, cui adijcitur Zacchari rosacei aliquid.

quid. Pro expurgatione ulceris nihil est praestantius ipsa terebinthina, quae vel lota, vel cocta exhiberi potest. Lauatur quidem aliquoties in aqua maluarum, aut violarum, & ultimo in aqua rosarum, atque deinceps Laccharo asperso, trium, aut quatuor drachmarum pondere boli in morem deuoratur, vel etiam cum calido pulli, aut caponis iusculo deglutitur. Nonnulli magis decoctam probant, cui aliquid rhabarbari, item puluerem succini, atque liquiritiae admiscunt, & inde pilulas mediocris magnitudinis conficiunt, quarum undecim, aut tredecim circiter, duabus ante caenam horis, vel mane hora quinta, aut sexta assumere iubent. Satis autem est tertio, aut quarto quolibet die terebinthina hoc modo parata uti, & reliquis diebus interiectis in ijs pergere, quae antea praescripta sunt. Ubi vero vlcus mediocriter mundatum & expurgatum esse ex purioribus urinis apparuerit, tum demum consolidationi incumbendum, & ad hunc finem propinandum lac caprillum recens emulsum, & adhuc à matre calens, cui mellis nonnihil (quum absque

hoc Galeno teste periculosum existat) injiciendum. Prodest etiam cum eodem lacte pulverem boli armeni, tragacanthi, gummi Arabici, aut amyli ad drachmæ unius pondus, commiscuisse, vel horum loco trochiscorum de terra Lemnia, de succino, de halicacabo, unum atq; alterum in aqua cichorii, vel alio conveniente liquore dissolutum ebibisse. Extrinsecus ad exiccandam & roborandam partem affectam, maxime sub finem curationis applicari poterunt oleum rosarum, cydoniorum, myrtillorum, cum bolo, santalis, farinis, & similibus, prout presens conditio expostulare videbitur. Febris ipsa nullam peculiarem medicationem requirit, quandoquidem symptomatis duntaxat rationem habet, & precedentia auxilia omnia ita à nobis conformata sunt, ut simul febrili incendio, & corporis extenuationi opem ferant. Dolorem stomachi iam tum remisisse patiens ipsa fatetur. Quæ verò ad virium refectionem pertinent, præterquam quod vulgò nota sunt, etiam in transmissio Medici consilio satis abunde

*undè comprehenduntur. Atq; hac quidem de
proposito casu, quem diligenter, quatenus ex
indicijs nobis communicatis facere licuit, pon-
derauimus, nostra est sententia, in qua si qua
fortè deesse videbuntur, prudentis ea, & oculis
coràm omnia lustrantis Medici iudicio studiosè
relinquimus, utq; profutura ista speramus, ità
fortunari etiam à prepotente Deo precamur,
simul & optamus ego*

HIERONYMVS STROMAIR

facræ Cæsareæ M^{ti}s Medicus Physicus,

PETRVS MONAVIVS, *aulæ Cæs.*

M^{ti}s Medicus, &

DIOMEDES CORNARIVS *se-*

*renissimi Archiducis Austriae Maximiliani
Physicus.*

**De Ventriculi, capitis, & aliarum
corporis partium doloribus, pro
Abbate quodam.**

CONSILIVM XII.

Ongregatis Medicis Viennensibus 1583.

C *Calendis Augusti, anno Christi 1583.* 1. Augusti.

quorum nomina in fine huius consul-

O 3 tatio-

tationis signata sunt, proponebantur à reuerendissimo domino Abbate varij affectus, & dolores corporis, quos per aliquot annos, quantumuis alias satis benè dispositus esset, perpeffus fuerat. Nam ventriculi dolore frequenter infestatur grauatius: Vomitus ferè habet quotidianos: Dolor capitis post cibum assumptum plerumq; sequitur: catarrhus insperatus interdum ipsum inuadit, qui suffocationis periculum minari videtur, hinc extremorum digitorum manuum quasi quadam conuulsio per temporis interualla sequi solet. Beneficijs alui naturalibus, quemadmodum & somno interdum destituitur. Sitim habet intensam nocturno maximè, ac matutino etiam tempore, præterea sinistra auris tinnitu per integrum biennium molestatur. Accessit insuper ante sex menses sub sinistra axilla serpigo seu humida quedam scabies, quæ aliquando ulterius serpit, nonnunquam sponte sua exiccatur, ac crustas acquirit.

Quæ omnia relata symptomata à communica
causa originem habere videntur, nimirum à cru-
dita-

ditatibus, quæ in ventriculo eius præter naturam frigido & humido; ex assumpto victu, & in qualitate, & in quantitate peccante, ac minus debito tempore ingesto generantur, ex quibus cruditatibus postmodum exhalationes ad cerebrum sequuntur, quæ causant capitis dolores, catarrhum, tinnitum auris sinistra, vigilias, & reliquos supra commemoratos affectus. Quum ergo constet ex arte medica, quemadmodum etiam unanimiter omnes Medici presentes consentiebant, omnem culpam aduersæ huius viri valetudinis in improbam ventriculi concoctionem, ab inordinata victus ratione contractam transferri, omnis intentio ad dietam dirigenda est, in qua sex res non naturales dictæ comprehenduntur, quam nunc præscriptam in omni vita, si valetudini suæ consultum vult, ut diligenter obseruet, necesse est. Quapropter ut victu bene regatur, omnium maximè opus erit, qui ad moderatam caliditatem, attenuationem, ac crassorum humorum resolutionem vergat. Proinde aer sit Aër. temperatus, cauendo omnes aeris excessus.

Cibi

Cibus.

Cibi sint boni succi, & facili digestionis, ut sunt: pulli, gallinae, capones, perdices, fassiani, turdi, aues nemorales, & horum contusa, item caro vitulina, & haedina, oua gallinarum sorbilia recentia, panatella, ptisana & hordeacea, & auenacea. Cauenda carnes vetustorum quadrupedum & humidorum, ut sunt: porcinae, caprinae, similiter etiam auium aquatilium, ut: anserum, & anatum. A lacticijs, leguminibus, unctuosiss, frixis, piscibus, cancris, limacibus, lactucis, fructibus, alijsq; crudis humidis & frigidis cibis abstinendum, pisces tamen saxatiles & squamosi bene apparatus aliquando conceduntur, at eorum usus sit rarus. Quantitas ciborum sit nutriendo corpori sufficiens, citra repletionem nimiam. Varietas ciborum vitetur, sit contentus uno atq; altero ferculo probe apparatus. Comedat bis in die, scilicet tempore prandij, & caena, horis consuetis, & quantum eius fieri potest, interdum, similiter etiam post caenam a potu abstineat.

Potus.

Potus sit vinum album, vetus, defecatum,

non

non nimis potens, ne capitis dolores maiores & vehementiores excitet.

Labores seu corporis exercitia moderata, secundum Hippocratis sententiam, cibos praecedant.

Exercitiū.
6. epid.
sect. 4. textu ultimo.

Somnus sit nocturnus, septem, aut octo horarum, diurnus minimè laudatur. Propter vigilias aliquando bibat à cæna emulsionem amygdalarum dulcium, seminum melonum, & papaveris albi, ex aquis lactuce, & violarum preparatam.

Somnus.

Alius adstricta emolliatur cum suppositorijs, vel cum clysteribus lenientibus, aut comedat pruna cocta, aut passulas cum saccharo inspersas in prandij, & cæna principio. Quod si nec his auxilijs excretio responderet, excitanda interdum esset placido aliquo leniente medicamento, ut est rhabarbarum tum in substantia, tum in extractione assumptum. Eisdem intentioni seruiunt pilule alephanginae, asfaiet, masticina, semel ad minimum in hebdomada deglutita.

Inanitio.

P

Jram,

Animi ac-
cidentia.

*fram, & similes tristes animi affectus vi-
tet. Nam hilari & lato animo esse, omnes sen-
sus & motus vegetiores reddit.*

Medicatio
autumna-
lis.

*Eiusmodi nunc diata rectè constituta, ad ap-
propinquantem autumnum tentanda erit me-
dicatio, ita ut premissis aliquo lenitino, vene se-
ctione, syrupis & decoctionibus convenientibus,
pro humorum peccantium legitima prepara-
tione, tandem corpus eius euacuetur, ac deinde
corroboretur ex Medici, cuiuscunque, opera uti
voluerit, consilio. Quibus medicationibus fini-
tis, pro ulteriori humorum attenuatione, capi-
tis doloris mitigatione, & catarrhi exiccatione,
moderatus ligni guaiaci, & sarse parilla usus
vehementer opportunus esset.*

Ligni G.
& sarsæ
usus.

Auris tin-
nitus cu-
ratio.

*Ad auris tinnitum conueniet suffitus siccus,
ex thure per infundibulum ad aurem malè affe-
ctam admissus. Similiter etiam instillatio olei
amygdalarum amararum, cum aceto permixti
& calefacti, item bombacis in hoc oleum intin-
cti applicatio, nec non bombacis circa moschum
adherentis in aurem intromissio idem prestat.*

Ser-

Serpigio lauetur frequenter cum aceto calefacto, & cum cerusa inspergatur, vel unguento de lithargyrio liniatur, aliquandò lauetur, vel fomentetur cum spongia imbuta in decoctum radicum lupulorum recentium preparatum, cum una parte vini, & duabus aquae fontis, deinde post fomentationem hanc ungatur cum oleo sulphuris.

Serpiginis
curatio.

Quod attinet ad duas quaestiones ab Abbate propositas, quarum una est de usu thermarum, siquidem notum est, thermas Badenses propter sulphuream mineram ventriculum resolvere: Mainerisdorfenses verò ratione nitri nimium exiccare, & exiccando sitim inducere, improbantur. Altera de cauterijs, quae in hac aetate, triginta trium annorum nondum consistente, locum non habent, sed omnia praedicta prius tentanda esse, quam ad cauteria deueniendum, communi Medicorum consensu conclusum fuit. Atque haec in consultatione in medium prolata fuerunt, utq; profutura ista speramus, ita fortunari ac

prosperè succedere à Deo opt. maximo precamur simul, & optamus

CASPARVS PIRCHPACHIVS.

IOANNES AICHOLTZIVS.

HIERONYMVS STROMAIR.

DIOMEDES CORNARIVS.

De capitis dolore, vertigine, à capite defluxione humorum ad pectus, cum ventriculi molestia, pro quodam strenuo Capitano.

CONSILIUM XIII.

1584.
28. Ianua.

Trenuus dominus à quatuor Medicis Viennensib. CASPARO PIRCHPACHIO, JOANNE AICHOLTZIO, PAULO VVEIDNERO, & DIOMEDE CORNARIO de tribus precipue articulis informationem desiderat, quorum primus est de usu decocti ligni guaiaci, qui ut inceptus est à domino Doctore BARTHOLOMAEO PARAVICINO, serenissimi Archiducis Matthiae Physico, continua-

Articuli
tres:

1.

Lignum
Guaiacū.

nuari debet, addendo tamen aliquid radicum
sarsaparilla, quæ peculiarem vim in curandis
morbis capitis obtinent, quemadmodum etiam
anteà ab iisdem Medicis unanimi consensu
conclusum fuit.

Sufficere autem dicti Medici iudicant,
unum haustum decocti ligni guaiaci pro sudore
singulis diebus, matutino nimirum tempore ad-
ministratum, habita ratione virium corporis,
etatis, item negotiorum arduorum (à quibus,
quantum eius fieri potest, paulatim se desuesce-
re debet) quibus quotidie obruitur.

Decoctum sassafra rectè pro potu quo-
tidiano conceditur, modò eligantur eius ligni
rami recentiores, cum copiosis corticibus, &
propter urinae difficultatem liquiritia radix,
cum aliqua portione seminis arisi, aut fœniculi,
incoqui potest.

Quod ad cauteria attinet in nucha ap-
plicanda, quum sit ibi nervosa pars corporis, ac
impedimentum in decubitu hoc pacto metuen-
dum, perseverant adhuc Viennenses Medici in

2.
Cauteria.

prioribus suis sententijs, videlicet ut ob relatas causas non in nucha, sed in utroq; brachio cauteria, finita cura ligni, apponantur.

3.
Thermæ.

De thermis nunc non est tempus consulendi, quæ ad Maium mensem differri, & postmodum consideratis considerandis utiliter usurpari possunt. Propterea à topicis remedijs, exceptis unctionibus nucha, nunc omnino abstinendum esse consultatum est, ne inde catarrho suffocativo, ut redeat, quo & antea hic dominus laboravit, ansa denuò prebeatur.

Reliqua domini D. PARAVICINI fidelitati & diligentia committuntur, qui præsens & medicamenta administrare, & convenientem U. R. instituere rectius, quam nos absentes poterit. Atq; ita huic strenuo viro à DEO optimo maximo omnia fausta precamur.

Declaratio pro strenuo Capita-
neo, propter curam susceptam, ad
ortas tres quæstiones.

Quo-

Voniam varias audio ortas question-
Q nes propter incertam curam, in assu-
mendo ligno guaiaco ad sudorem, &
sassafras ad potum in pastu, nullis auditis ratio-
nibus, quæ in contrarium adducantur, id for-
san fore iudicans, quod veram affectuum om-
nium instructionem sibi persuadere possit, me
non aliunde scopos curationis desumpsisse, quam
à natura morbi, & causarum, habita ratione
virium, & omnium, quæ contradictoria, vel
contra iudicantia esse possint, aut si meliores in
medium rationes afferantur, ijs me subijcere
& acquiescere, atq; me emendare possim.

Casus talis est: Ante aliquot septimanas
strenuus Capitaneus, precedente aliquo capitis
dolore, vertigine, fluxionibus ad pectus, & ali-
qua ventriculi molestia, ut insurgente facul-
tate expultrice ea materia ad tertiam nervo-
rum coniugationem transmissa, facta ibi obstru-
ctione, muscoli mandibulares fuerint affecti,
unde incidit in vitium quoddam, quod vulgares
oris torturam, alij cynicum spasmum vocant, ubi
lingua,

lingua, os, pinna narium, & oculi deprauatè mouentur, quod symptoma videtur in aliquam oris parapligiam, vel paralysim terminari.

Remedia aliqua ad diuertendum à pectore, & sistendum catarrhum usurpata sunt. Jam diu caput laborauit intemperie frigida & humida, cum materia pituitosa. Hunc affectum comitantur principum functionum lesio, & hebetudo memoratiua, cogitatiua, & imaginatiua. Accedit ventriculi intemperies frigida & humida, sicuti ex continuis aquosæ materiei sputaminibus apparet.

Hepar autem et si aliàs à natura calidum & siccum habet, tamen ita cum ventriculo consentit, frigidumq; & humidum redditum, est, ut non solum non primum vitium ventriculi corrigat, sed & sanguificatio cruda ac aquosa fiat, hebetudinemq; inducat, sicuti ex imbecillitate, grauitate, continuis oscitationibus, pandiculationibusq;, & urinis, & alijs accidentibus dignosci potest.

Accedit mala victus ratio, tum cibi, tum
potus

potus quantitas, nec non melancholicarum cogitationum perpetua meditatio, item audientie (ut vocant) in grauissimis negocijs, quæ non solum ad cruditates cumulandas, lapsum & intemperiem augendas, sed etiam vires dissoluendas occasionem præbuerunt, quæ omnia ad replendum caput, & eius vitia augenda faciunt. His igitur sic stantibus, quid magis conuenire potest, quàm ea, quæ calefaciunt, & siccant? & cum materia sit in partibus non solum proximis, sed etiam remotis, quid melius, quàm ea adhibere remedia, quæ à longinquo euacuare & dimouere possunt? Præterea cum totus corporis habitus patiatur, conuenient quæ totum corpus respiciant & corroborant. Lignum guaiacum earum est facultatum, ergo illud idem, quod alia medicamenta naturæ contraria efficere cum membrorum principalium damno solent, sine damno facit, corroborando, concoquendo, attenuando, incidendo, abstergendo, quantum faciat, multi norunt. Decoctum illud, additis aliquibus idoneis her-

Q

bis,

bis, exhibetur manè tantum ad unc. iiij. sudatur, quantum natura sine virium prostratione pati potest, administrantur accessoria diligentissime, cibus panis bis coctus, passule, amygdala, & simul vel due auicula, vel unum ouum recens cum auicula, vel semiperdix, aut media pars turdi, vel quartale caponis, vel parū carnis vitulina assata. Hic ego fateor nimis concedi conuiuendo, quoniam tum vires, tum aetas, tum ratio istius curationis tantum non admittunt. Potus est decoctio sassafrae prima, & secunda, non quod libentius non suasissem reliquiarum guaiaci decoctum, sed quoniam aliās à tali potu abhorruit, & verebar, ne post à tota cura ligni abhorreret, suasi incunditatis & odoris gratia, potum sassafrae decocti, quod earundem propemodum facultatum, & multò gratius est. Jam ad decem dies hoc modo promissis vniuersalioribus eo modo, quem etiam excellentissimi domini Doctores Cracouienses praescripserunt, proceditur.

Sequitur nunc concoctionis prima & secunda

cunda melioratio, & sputaminum diminutio, affectumq; aliqua subleuatio. Bis in die iam sudandum proponam, idq; faciam, habita aetatis, & virium ratione, nec non hepatis, quando ad pristinum temperamentum, calidum & siccum, restitutum erit, & post decem dies decrescendo procedam. Et nisi totius corporis habenda ratio fuisset, de cauterio actuali prospexissem, ad tertiam neruorum coniugationem, multis de causis. Propterea suadeo, ut post aliquot menses utatur cauterio, ratione loci illius affecti, deinde ad thermas conuenientes se conferat. Non intermittam vnctiones nucha, & spinalis medullae, cum apophlegmatismis, gargarismis, masticatorijs, nasalibus, & reliquis topicis, quae ad hunc affectum à multis Medicis conscribuntur, & probantur, & simul non obliuiscar corroborantia alia intrinseca remedia, & externa, cum ratione victus, quae singula alio loco, & tempore singillatim transcribam.

Huc enim non spectant, ubi tantum causas breuiter, quibus ad lignum exhibendum motus

fui, proponere volui. Faxit Deus cooperator,
ut pristina sanitati restituatur sua strenua do-
minatio, cui

me commendo &

offero ad aras

dedit^{mus}

Sior

Barth. Parauicinus.

De Καρδιαλγία seu oris ventriculi
palsione pro I. V. D.

CONSILIVM XIII.

1584.
19. Febr.

Affectiones, quibus clarissimus domi-
nus D. tam crebro pertentatur, re-
ferunt omnino eum affectum, qui
καρδιαλγία antiquis Medicis dicitur. In eo
verò affectu os ventriculi, quod stomachum
appellant, principaliter laborat, quemadmodum
Galenus docet lib. 2. de placitis Hipp. & Pla-
tonis, cap. 8. & lib. 5. de usu partium, cap. 4. &
5. de loc. affect. cap. 6. Ea enim pars exquisitissi-
mi

simi sensus est, ob copiam nervorum recurrentium, qui eo loci inseruntur. Eam ob causam, circumvicinae partes per συμπάθεια seu consensum unâ afficiuntur. Hinc sentitur rosio in inferioribus partibus thoracis, ubi situm est δάφειγμα, cui os ventriculi implantatum, hinc angustia pectoris, & sic per consensum obleditur quoq; cor, quasi ipsum per se sit affectum, unde & nomen hic affectus habet, teste Galeno 1. de causis sympt. 7. & 2. method. cap. 2. Causa verò est humor acris, mordax, bilis nimirum flava. Id deprehendere licet ex sapore amaro materiae, quae vomitu egeritur, item ex motu eius, quoniam malum hoc, tempore matutino ut plurimum evenit, quo tempore moveri solet bilis, scilicet peracta concoctione in ventriculo & hepate, facta quoq; distributione chyli. Ea verò bilis non videtur in ventriculo genita, sed ad ipsum confluit, quod inde coniici potest. Nam quum per vomitum rejicitur, deiectiones quoq; per aluum tum sequuntur, quas sine dubio bilis promouet.

Tendit itaq³ bilis & ad ventriculum, & ad aluum. Vomitu quidem simul reijciuntur & phlegmata, eò quòd bilis ea abstergit in ventriculo, & simul educit, atq³ hac permixtio, bilis colorem mutat. Generatur autem hac bilis in hepate, quod præcalidum & siccum est. Hoc attestantur color corporis totius, pili, venarum amplitudo, & excarescentia de quavis causa lenissima etiam: Item quòd bilis ipsius pars, delata ad intestinum duodenum, in ventriculum influit.

Ad medendum huic affectui, duplici metho-
do opus est: curatiua videlicet, & præserua-
tiua.

Curatio. In curatione primum inaniuntur viæ com-
munes vocata, medicamento leniente, ut est
Lenitiuū. cassia, cui miscetur rhabarbarum, & hiera sim-
Phlebot. plex Galeni. Altera die incidenda vena basilica,
vel mediana. Tandem sumendi sunt syrapi, quales
Syrupi. sunt: bisantinus, de end. acetosus simplex, oxy-
mel s. de cich. cum rhabarbaro, oxyzacchara,
cum decocto tum aperiente, tum temperan-
te feruorem & acrimoniam bilis, & calorem
hepa-

hepatitis, ut decocto agrimonie, absinthij pontici, endiuia, boraginis, betonica, veronica, capil. ven. radicum cichorij, fœniculi, & similium. Syrupis subiungenda purgatio. Rhabarbarum & Purgatio, agaricus trochiscatus cum portiuncula cina- momi macerentur per noctem in decocto tamarindorum ex aqua cichorij, expressioni tandem addatur syrupus ros. solutius, fiat potio. Si potio hac imbecillior videretur, addantur aliquot drachmæ electuarij rosati Mesuæ.

His peractis roborandum est os ventriculi, & contemperandus calor hepatis. Huic scopo conueniunt radices cichorij conditæ, confectio diarhod. Abb. diatrion. sant. vinum cydoniorum, oxyzacchara, & similia, ut est conserva ros. Huiusmodi curatio instituenda bis in anno: vere, & autumno. Sed quoniam hic affectus frequenter recurrere solet, ideo studendum præseruationi, quæ consistit in sex rebus non naturalibus sic à Medicis vocatis.

Corroborantia.

Annua
duæ cura-
tiones.

Præserua-
tio.

Ac primum quod ad aërē attinet, aër æstuosus auget & exacuit bilem, nec tempestuosum & fri-

Aër.

Et frigidum conuenire, expertus est patiens, superiori anno in profectione quadam. Omnis ergo aëris excessus vitandus.

Cibus.

Cibi sint boni succi, facilis coctionis, quales ex scripto suo nobis recitauit. Utatur itaq, pullis gallinaceis, capis, perdicibus, phasianis, auculis montanis, carne vitulina, hœdina. Vitet omnes carnes veteres sale maceratas, fumo siccatas, ferinas, ceruinas, porcinas, auium in locis palustribus degentium. Abstineat ab esu piscium, præsertim eorum, qui in stagnis Et paludibus degunt. Conceduntur aliquando pisces saxatiles, ex liberis fluminibus. Abstineat quoq, à leguminibus, à frixis, à lacticinijs, ab oleribus. In sculis possunt incoqui endiuiæ, cichoriū. Radices cichorij coquuntur etiam, condiunturq, oleo cum admixtione aceti. Condiri possunt etiam fercula pipere parum contuso, mace, cinamomo, aliquando succo limonum expresso.

Potus.

De potu ambigebatur, sed quum intelligeremus, ventriculum frigidiores, Et quod ex potu aqua etiam cocta adstringeretur aluus, ac deie-

iectiones supprimerentur, consultum videbatur, concedere ipsi vinum, non quidem dulce, quod citò ad hepar rapitur, & in bilem conuertitur, sed quod sit parum adstringens, hoc est, *der ein schneidl hat*/ siquidem nec rubrum fert stomachus, quod aliàs conueniret. Diacidonite cibum claudat, quod stomachum roborat.

Somnum ex longa consuetudine, ab adolescentia usq; breuem esse admodum audiuius, præstaret longiorem esse. Somnus.

A motu & exercitatione corporis nimia cauendum. Motus.

Sit quoq; modus in affectibus seu perturbationibus animi. Nihil enim tantoperè commouet & accendit bilem, atq; iracundia. Danda Animi affectus.
opera, ut aluus quotidie reddat excrementa, imò bilis ipsa, quæ ad ventriculum confluere solet, auertenda, & per aluum educenda. In hunc usum conferrent pilule de aloë lota, vel de aloë rosata, item zaccharum rosatum cum rhabarbaro. Sed intelleximus, quod patiens nec bolos, nec pilulas deglutire possit. Incidatur ergo rha- Inanitia.

R bar-

barbarum minutim, & sumatur in iusculo. Paratur quoque in Pharmacopolijs nostris electuarium ex pulpa seu carne passularum, cum infusione foliorum sene, & portiuncula rhabbari, quod iucundum est. Si non potest deglutire in bolo, dissoluatur in iusculo bolus ad magnitudinem iuglandis.

Hoc pacto putamus posse preservari corpus, ne tentetur amplius his symptomatibus, seu affectionibus. At si superueniat paroxysmus, prouocetur vomitus, sumantur duo, vel tria cochlearia oxymelitis simplicis, vel per se, vel in iusculo. Subducatur quoque bilis cum clysteri, ut etiam suasit antea dominus BARTHOLOMÆVS GARINONI-
VS Cesareus Medicus. Querebat etiam dominus egrotus, an therma aliqua illi subuenire possint? Respondimus, quod in his regionibus nulla sint therma commode ad hunc affectum curandum. Prodesse autem therma acidule, quarum aquae sunt acidi saporis, quae quum bibuntur, feruorem hepatis admodum contem-
perant.

Acidulae
thermae.

perant. Atq; hac in consultatione à quatuor
conuocatis Medicis unanimi consensu pro re-
cuperanda sanitate huius agroti conclusa fue-
runt, nempe per

DIOMEDEM CORNARIUM De-
canum,

CASPARVM PIRCHPACHIVM,

IOANNEM AICHOLTZIVM, &

PAVLVM VVEIDNERVM.

De faucium excoriatione, pro Abbate.

CONSILIVM XV.

Bbas, cuius supra consilio 12. est fa- 1584.

A Et mentio, vigesima die Maij, anno 20. Maij.

domini 1584. in ipso Pentecostes fe-
sto vocabat denuò priores Medicos, excepto
HIERONYMO STROMARIO,
qui peregrè aberat, quos priori anno in con-
siliū conuocauerat, propter salsum catar-
rhum, & faucium excoriationem.

Conclusum fuit, instante necessitate nunc, licet
tempus anni sit calidius, ut utatur decocto

sup 13

R

2

ligni

ligni guaiaci & sarsa dilutiore, quia est chole-
ricus, in hunc modum, ut sequitur, quia uni-
uersalia, & sectio venarum iam erant premissa. Et
licet hoc decoctum sit calidum, & ipse patiens
biliosus: tamen ei non nocebit, quia inueniet ma-
teriam, in quam agat, & operetur.

R. ligni guaiaci rec. comm. unc. viij.

sarsa parilla unc. ij.

Infundantur in aq. font. lib. xij. per viginti
quatuor horas (incoquendo fol. tarax. end. ace-
tose, boraginis, rad. liquir. propter catarrhum
salsum) deinde bulliant lento igne ad consum-
ptionem medietatis. Sumat semel, vel bis in die,
prout virtus constare videbitur. Reliquijs ad-
dantur ligni guaiaci unc. ij. vel unc. iij. aq.
font. lib. xvj. bull. infusa per noctem ad con-
sumptionem tertiae partis, pro potu quotidiano.

In defectu secunda decoctionis

R. ligni guaiaci unc. viij.

sarsa unc. ij.

aq. font. lib. xvij. bulliant ad tertiae
partis consumptionem, pro potu quotidiano.

Et quia

Et quia $\kappa\omicron\gamma\upsilon\zeta\alpha$ laborat ferè perpetua, attrahatur per nares aliquandò decoctum ligni secundum: si non vult remittere $\kappa\omicron\gamma\upsilon\zeta\alpha$, experiatur cum primo decocto calefacto.

Post curam ligni domi bibat cereuisiam albam cum Zinzibere, galanga, & nuce muscata coctam, non valdè lupulatam, quamuis in primo & secundo haustu prandij & cœnæ vinum album vetus defecatum, ratione debilis ventriculi, concessum sit.

Nam cereuisia potius prohibebit hecticam, ad quam dispositus est Abbas. Si his omnibus premis noluert cessare catarrhus, tandem deueniendum est ad cauteria, quemadmodum unanimiter conclusum fuit, quæ in brachijs ambobus imponantur.

De auris sinistra tinnitu, pro eodem Abbate.

CONSILIVM XVI.

Dem Abbas amplius D. JOAN- 1584.
10. Dec.

I NEM AICHOLTZIVM, & me

DIOMEDEM CORNARIVM

R 3

accer-

accersebat die 10. Decembris, eodem anno Christi 1584. in qua consultatione communicatis consilijs concludebamus, Abbatem propter sinistra auris tinnitum chronicum, item propter perpetuum catarrhum debere uti cauterio actuali in sinistro brachio, premisis tamen aliquibus medicamentis, v. g.

R. extr. rhabarb. dr. j. diss. in aqua cocta. Post hoc lenitium sumpsit tres syrup. v. g.

R. decoct. agrimon. betonica, salvia, stachad. additionis phlegm. vnc. iiij. syr. de beton. vnc. j. misce pro syrupo ter, deinde euacuetur cum rhabarb. & agarico, v. g.

R. rhab. electi dr. j. s. cinamo. dr. s. vini albi parum, agar. preparati dr. j. fiat infusio per noctem in decocto foliorum sene, accipiendo horum vnc. s. cum suis correct. huius decocti fortiter expressi R. vn. iiij. adde syr. ros. sol. vn. j. s. fiat potio, sequenti die manè hora nona imponi debuerat cauterium actuale per Thomam Vickhe Barbitonsorem peritum, sed propter huius Chirurgi absentiam, quia peregrè profectus
etus

Etus erat, dilatus est hic labor usq; ad diem 17. Ianuarij, anni 1585. quo die per Joachimum Pucholtz barbitonsorem serenissimi Archiducis MAXIMILIANI domini, domini mei clementissimi, in dextro brachio, propter improuisum sinistri brachij dolorem, presente me DIOMEDE CORNARIO, cauterium actuale cum ferreo candente instrumento in-ustum fuit.

De ventriculi cruditatibus, eiusdemq; doloribus, pro eodem magni nominis adolescente, cuius supra consilio nono facta est mentio.

CONSILIVM XVII.

Je 12. Martij, anni Christi 1587. 1587.
D propter ventriculi cruditates, ac dolo- 12. Martij,
res inde contingentes, absq; Medico-
rum consilio spontè sumpsit adolescens una an-
te prandium hora bolum purgatorium sibi
olim Prage à Cesareis Medicis BARTHO-
LOMEO GVARINONIO, & IACOBO
SCV-

SCUTELLARIO prescriptum, ac ex specie-
rum hiera Gal. s. dr. iij. cum melle ros. sol. præ-
paratum. Sed quia nimis multum pransus
erat, paulò post absolutum prandium ex im-
prouiso terq³, quaterq³ biliosam materiam euo-
mere cœpit, quapropter me D I O M E D E M
CORNARIUM Medicum ordinarium vo-
care iussit. Ego obedienter quamprimum com-
parens, curavi fieri statim ventriculi inunctio-
nem cum sequenti unguento, quod

R. ung. stomach. dr. iij.

olei menta } an. dr. j. s.
absinth. }

nucis muscata scr. ij.

garioph. scr. s.

Sequenti die, pro interna ventriculi corro-
boratione, utebatur Mithridati dr. j. cum
terra sigillata scr. j. & conf. Alk. scr. s. in
bolo.

Eodem die ordinabam amplius trageam
stomachalem, quæ

R. trag. stom. in officinis usitata vn. ij. s.

Zacch.

Zacch. albiss. unc. s. qua utebatur cum pane tosto, ac in maluaticum imbuto, quia Vipachicum vinum in promptu non erat.

Amplius ordinaui, pro ulteriori ventriculi confortatione, morsellos Imperatoris, ut habentur in officinis Viennensium Pharmacopolarum preparati. Item rotulas, quarum descriptio est hec:

R. sp. aro. ros. \
 diagalange } an. scr. ij.
 diatrion pipereon scr. j.
 pul. cinamom. acutissimi dr. s.
 Zacch. albiss. in aqua fœniculi & borag. diss. q.
 s. fiant rotule pondere dr. j. s. inspergantur oleo
 anisi & cinamomi an. parum. Atq; ita laus
 Deo, haud neglecta salubri diæta, conualuit.

De capitis doloribus, aliquandò
 grauatiuo, aliquandò pulsatili, durantibus
 per sex hebdomadas, & plerunq; hora
 2. pomeridiana redeuntibus ac
 inuadentibus.

CONSILIVM XVIII.

1589.
20. April.

Nno 1589. vir annorum sue atatis
A 52. ex ceparum crudarum esu, cum
halece crudo, salso, more Thuringo-
rum, de dolore capitis grauatiuo primū, dein-
de succisiuis diebus de pulsatili dolore conqueri
cepit. Vocatis Medicis JOANNE MA-
RIA Neapolitano, DIOMEDE CORNA-
RIO, & ANDREA EBERSTARFERO,
communicatis consilijs conclusum fuit, ut exhi-
bito lenitino incidereetur vena cephalica, deinde
post syruporum & decocti alicuius magistralis
vsum, pilulas capitales deglutiret. His lege ar-
tis peractis ritè vteretur decocto ligni guaiaci,
cum additione radicis sarsæ parillæ, & ligni sas-
safras, v. g.

R. corticum sarsæ lotæ vnc. ij.
ligni G. comminuti vnc. j.
sassafr. dr. ij. aq. font. calefactæ lib. vj.
macerentur per 24. horas, deinde bull. ad 3.
consum. (Nam si ad med^m coqueretur, fieret
cali-

1. Deco-
ctū ligni.

calidius decoctum) colentur. Dosis lib. 5 semel in die bibendo hora 4. matutina, & per horam unam atq; dimidiam sudando.

Fragmentis sarfe & lignorum memoratorum colatis, adde aq. f. lib. x. bull. f. inf. lento igne ad lib. ij. consum. in olla vitreata tecta, non vesica cuprea. Colatura adhuc calida existens aromatizetur cum cinamomo ad sufficientiam.

In secundi decocti defectu R. cordicis rad. sarfe lotæ un. ij. ligni G. un. j. sassaf. dr. ij. aq. f. lib. xxiiij. infusa per unam noctem bull. ad lib. vj. conf. Inter coquendū, ad contemperandū ligni G. calorem, adde radicū cichorij recentium M. j. s. hordei non excorticati M. j. In fine decocti adde rad. liq. cinam. an. un. j. coriandri pparati un. s. fiat colatura p potu quotidiano.

Interea temporis, pro mitigandis capitis doloribus, localia etiam applicata fuerunt, nimirum stillicidia ex decocto herb. saluie, hyssopi, betonice, rosmar. lauend. flo. ros. cham. addendo parum olei chamomelini. Item nasalialia ex succo betæ, & chamomilla. Ungebatur etiā nucha oleo

nucis muscata. Fiebant extremorum frictiones, ac pedum lotiones cum herbis appropriatis, in aq. font. coctis.

Post cibum edere iussus fuit diacidon. j. citonia condita cum Saccharo. Item conseruam ros. rub. cum pul. cortand. preparati. Conualuit.

De fluxu sanguinis hæmorrhoidali, & febre æstatis tempore plerunq; inuadente,
pro generoso Comite quodam.

CONSILIUM XIX.

1595.
9. Nouem.

I *Llustris ac generosus dominus Comes annum agit ætatis 31. statura corporis mediocri, habitu raro & extenuato, colore cutis, pilorum & capillorum ruffo preditus est, venas habet satis conspicuas (licet propter siccitatem minores sint) & excrementa alui biliosa, & urinas flauas, præterea à multis annis febribus ardentibus in æstate plerunq; correptus fuit, quæ uniuersum corporis ha-*

ris habitum calidum esse & siccum attestantur, item hepatis calidioris & siccioris inditia existunt, cui hepatis temperamento cor non repugnat, cum sua Mag^{ca} animi generositate polleat, atq; ad iram prompta sit. Caput verò calidum esse & humidum, defluxiones, quibus abundat, capilli ruffi & spissi, omnino indicant, quod quidem temperamentum multis tentatur destillationibus, teste Galen. 2. artis medicinalis. Venter autem, in quo prima est concoctionum officina, temperamento frigidus est à natiuitate, ut fatetur ipsemet (sæpè enim hepar calidum, & ventriculus frigidus coniunguntur) unde difficultas concoquendi, ex qua difficultate cruditates oboriuntur, & flatu excitantur, hinc colica passio, qua hoc anno sua generositas frequenter laborauit, quæ omnia ventriculum frigidum esse attestantur. Quare cum generosi domini Comitæ corporis totius, & principalium partium temperatura sit huiusmodi, ne morbi, quos præsertim hoc anno perpeffus est, sæpius recurrant, conuenientem

Dieta. dietam observare illi maximè expedit.

Aër. Primò quò ad aërem, amet purum, clarum, & à fœtoribus liberum, siccum potius, quàm humidum. Humidus enim aër caput replet, & omnia membra ad motum, & ad quamcunq; aliam functionem obeundam, debiora reddit. Propterea à piscinis, & locis paludosis procul habitet.

Motus. Exercitium subeat matutinum, stomacho adhuc existente ieiuno, post meridiem verò, absoluta prima coctione in ventriculo, quæ trium, aut quatuor horarum spacio perficitur, in curru vehatur, aut ad unam, vel alteram horam equitet, ita tamen ut exercitia hæc fiant aëre temperato, & cœlo clemente, & intermediam quietem moderatam habeat. **Somnus.** Somnus probatur nocturnus, & nullo modo diurnus, ne caput, destillationibus obnoxium, magis repleatur.

Vigilia etiam moderata sint, ne corpus magis exiccetur, sanguis acrior reddatur, & ora venarum referentur, ut non ita pridem contigit. Si verò fluxio illa sanguinis hæmorrhoidalis,
men-

menstrualis, & moderata fieret, corporiq; utilis esse persentiretur, eam non supprimerem.

Quò verò ad cibos, ij facili coctionis, & Cibus.
boni succi esse debent, & inter quadrupedia, carnes vitulinae, boedinae lactentes, castrati unius anni, hyeme assatae: astate verò elixa magis commendantur, ac conueniunt. Inter volatilia, aucula montanae, turdi, merula, alauda, phasiani, perdices, pulli gallinacei, gallinae, capones, pationes Indici iuuenes ac saginati, & per duos, aut tres dies, antequàm comedantur, mactati, ut eorum caro mollior, sapidior, & ad coctionem aptior reddatur. Tremula oua, easq; recentia in frequenti usu manè praesertim habeat, similiter hordeum praecipuè Suenicum, ut vocant, optimè ad molliciem in iure caponis coctum, astate laudatur, quod hyeme rarius comedat, nisi sex, aut octo piperis nigri grana grosso modo contusa incoquantur. In fine verò mense aliquid diacidonij simplicis cum zaccharo sine speciebus calidis preparati, item nucleos pinearum, & pi-

Et pistaciorum, pyra quoque, sub cineribus calidis
assata, hyeme praesertim, comedat. A castaneis,
nucibus auellanis, Et iuglandibus abstineat,
quia flatus excitant, ac caput suis vaporibus
petunt. Carnes quadrupedum, ceruina, boui-
na, ouina, caprina, hircina, omnes interdun-
tur, sicut Et pisces ferè omnes minuti, exceptis
fundulis, trutis, ascijis, Et alijs huius farinae, qui
in fluminibus saxatilibus degunt, Et Sengel
à Germanis dicuntur. A piscibus maioribus
verò, ut husonibus, carpionibus, anguillis, Et
alijs mollibus non squamosis piscium carnibus,
propter viscositatem eorum omninò abstineat,
item à caseo, praesertim antiquo. Volatilia
aquatica, ut anseres, anates, ardeae, Et si qua
alia sunt aues in aquis degentes improbantur.
Testudines nemoraria quoque, ac limaces inter-
dicuntur. Item omnes fructus horarij, praeter
pyra (ut dictum est) Et omne genus oleris, pra-
ter atriplicem, Et spinachias, aestiuo praesertim
tempore, cichorij radices, aut ipsum cichorium
coctum pro acetario admittere potest, item
cappa-

cappares maiores coctos (Et ut solent preparari) conditos.

Potus sit vinum album benè defecatum, Potus.
 ὀλίγοφορον, quale est Rhénanum, Neccarium,
 cum, vel Austriacum, tenue, sapidum, non
 acerbum. Si interdum aliquando siti urgetur,
 aquam aniso, hordeo non excorticato, Et cina-
 momo coctam in promptu semper habeat, ut
 haustu mediocri facto sitim sedet. Alui verò le- Iuanitio.
 nitionem quotidie, saltem in die semel, natura,
 aut arte procuret. Si arte opus sit, clysterem fa-
 miliarè admittat, ex iure carniū pingui, cum
 malua, bis malua, mercuriali, floribus chamo-
 milla, sem. lini, fœnugraci parata decoctione,
 cui addantur aut mellis rosati colati unc. iiij.
 aut tantundem Sacchari rub. olei communis,
 vel chamomille un. iij. cum vitello oui, vel sup-
 positorium ex melle cocto, cum salis modico in-
 datur.

Conueniet quoq, usus rhab. v. g. R. rha-
 barbari electi dr. j. cinamomi scr. s. incidan-
 tur, Et ligentur in petia, ac infundantur in

T

vino

vino hyeme, aut in aqua cichorij in estate.
Item mechoacan radix eo modo infusa, ponde-
re dr. j. vel scr. iiii. cum cinamomo, vel fœnicu-
lo, præsertim hyeme.

Zaccharum rosatum recens ruffum,
aut saltem unius anni, manè quum surgit,
gargarisato prius ore, ad unc. s. comedat,
aut si sitiat, & os amarulentum habeat, in
cichorij aqua unc. vj. dissolutum estate hau-
riat.

Animi af-
fectus.

Animi autem passiones tristes à se pror-
sus abigat, latus sit, Musicam, & alia queq;
honestæ solatia admittat. Hæc ut ad opta-
tum sanitatis finem perducantur, ex animo
optamus

DIOMEDES CORNARIUS.

BENEDICTVS PERGER.

ANTONIUS BINELLVS.

De appe-

De appetentia deperdita consul-
tatio habita Viennæ per

DOCTORES

DIOMEDEM CORNARIUM,

IOANNEM PETRUM MAGNUM, &

OCTAVIANUM ROBORETUM,

pro quodam I. V. D.

CONSILIVM XX.

Ertius agitur mensis, quo excellentis-
1597.
31. Maij.

Tertius vir cum nausea quadam, quam
interdum vomitus subsequitur copio-
se & viscida pituita, cum aliqua flava bilis, in-
terdum etiam porracea particula, de cibi fasti-
dio, siue inappetentia conqueritur, & nonnun-
quam de singultu cum ructibus. Quoniam
verò occurrere morbo, Cornelio Celso teste, ne-
quit, qui causam ignorauerit, causa in primis
nobis horum affectuum inuestiganda. Appetentia
verò ciborum deperdita, vel certè imminu-
ta, quam αἰσθησις Greci vocant, causa, Gale-
no 1. de symptom. causis 7. teste, duplex potissi-
mum statuitur. Si videlicet suctionis sensus

T 2

in ore

in ore ventriculi pereat, vel suction non fiat.

Suctionis sensum, si in presenti egrotante suspicandum est perijisse, id non ex capitis, nervorumq; cerebri affectu contigisse dicendum videtur, quum nulla in eis appareat noxa, sed potius à pituitæ frigiditate oris ventriculi sensum obtundente factum, verissimilius est. Suctionem verò non fieri, multiplices in hoc casu ostendunt notæ. Etenim triplices apud probatos medicina Scriptores, suctionis non factæ causæ recensentur. Primam retulit Galenus 1. de symptomatum causis, quum corpus inanitur. Duas reliquas retulerunt Alex. Trallianus cap. 7. lib. 7. & Paul. Aegin. lib. 3. cap. 37. humores videlicet in ventriculo contenti, & intemperies. In primis autem corpus non inaniri in nobili viro, vita ociosa, intermissum exercitium, adstricta alius, densus habitus, & vita studijs dedita, fidem abundè facere possunt. Humores verò in ventriculo redundare, quin etiam tunicis eius imbibitos esse, propter quos inanitionem nullam sentiat os ventriculi, ostendunt.

ostendit tum singultus, tum viscida pituita, & biliosa nonnulla recrementa, quæ dum ventriculum replent, & ipsius corpus laxando resupinant, attractionis functionem reddunt imbecilliolem, & si quæ fiat, eam percipi obtusa facultate non sinunt, sicq; appetentiam deiciunt.

Accedit, quòd consuetæ singulo anno euacuatio intermissa fuerit, ut mirum non sit, humorum variorum miscellam coaceruatam, in ventriculo contineri. Quod autem ad intemperiem spectat, in hoc maior subesse videtur difficultas, quum cuiuspiam persuaderi fortè possit, ob exiguam quandam, & quæ sæpè variatur, sitim, orisq; aliqualem siccitatem, & bilis porraceæ excretionem, & aquæ frigida desiderium, pulsusq; quandam durtiem, eam esse calidam ventriculi intemperiem, quæ frigidis (si contrarijs ea tollenda sit) auferenda necessario sit præsidijs. Verum si rem penitus inspiciamus, oppositum tenendum omninò arbitramur, quum certissimum sit, sensibusq; pateat, quampluri-

ma hic adesse frigida ventriculi intemperatura indicia.

Copiosus enim viscida pituita proventus, capite nullatenus patiente, proprium suae generationis locum alibi habere non potest, quam in ventriculo. Ventriculum autem calidum siue innato, siue adscititio calore, pituitam generare quis dicere audebit? Adest alius adstricta, cuius sanè adstrictionem, pituita lentorem & visciditatem sequi consuevisse palam est. Adest productior somnus consueto, quem pituitosis vaporibus à ventriculo ad caput ascendentibus adscribere necesse est, quum caput humiditate redundare nulla attestentur signa, quin imò contrarium potius capitis caluities persuadeat.

Accedit & illud, de quo olim conquestus Aristoteles, omnes libris deditos, maximeq; studiosos (cuiusmodi est noster agrotans, annum iam agens 63.) ventriculi esse imbecillioris.

Addamus postremò, nobilem hunc virum hepate esse, & fuisse maximè calido, palamq; sit
apud

apud peritiores Medicos, excedentem iecinoris caliditatem, imbecillum membranose partis ventriculi calorem quodammodo dissolvere, ac texturam rarefaciendo resolvere. Quod verò exigua adsit sitis, orisq; quadam siccitas, id sanè calidam ventriculi intemperiem necessario non arguit, quum Galeno, & experientia teste, hac eadem & simplicem hepatis calidam intemperiem, & aliquam bilis portionem in ventriculo contentam, sequi consueuerit, quæ in patiente nostro insignia sunt, cum adiuncta etiam renum calida intemperie. Bilem autem interdum vomì consueuisse, si ea sit flaua, certissimum eam reijci ea hepate, in quo plurima gignitur, in ventriculum debiliorem, indeq; per os excerni, & modò in maiori, modò in minori copia, pro cuius ratione, etiam modò augetur, modò imminuitur sitis, & oris siccitas, quod profectò fixæ intemperature, quæ firma manet, non conuenit. Si verò ea, quæ reijcitur bilis, sit viridis & porracea, ea secundum Galenum 2. cap. lib. de atra bile

non tantum ventriculi intemperiem calidam, sed etiam externum errorem, ciborum videlicet calidorum corruptelam, vel pituita cum flava bile admixtionem & corruptionem contigisse denotat. Quod verò aqua potius, quam vini nobilem agrum teneat desiderium, id non tam ventriculi praternaturalem calorem contraria expetentem, quam hepatis, vel interdum etiam pulmonis caliditatem, & affusa bilis presentiam, utpote sitis precipuam causam arguit. Si verò pulsus quandam duritiem quis obijciat, an eam obsecro quis eruditus ventriculi caliditatem portendere scriptum reliquit? An non potius naturalem senum siccitatem, ea sequitur arteriae durities? quae neq; tanta est, ut hecticam somniare quis debeat.

Hinc palam illud fit, ab hoc affectu nobilem virum minimè liberatum iri, nisi fouentes prius tollantur cause, intemperies videlicet ventriculi frigida primario, tum demum calida hepatis secundario, quae quum ab aliquali fortè obstructione impediatur, ob quam bilis ad intestina, ut debe-

deberet, transmitti non potest, ideoq; tardè expellunt, & ab ea retenta urina tingitur, & calor hepatis etiam augetur: quin & à coaccruatis humoribus, pituitosis potissimum, deinde etiam biliosis quum foueantur, illa prius auferenda, deinde intemperies alteranda.

Hæc autem tum propter repugnantes indicationes, tum propter ingrauescentem viri-
tatem, tum quod principes partes affectæ sint, tum quod diuturnus sit affectus, curationis aliquam minantur difficultatem, & eò maximè, quod dicat Hip. 6. epid. Ventrîs torporem uni-
uersorum confusionem.

Confisi tamen nobilis viri temperantia, & obedientia, superari posse affectum hunc minimè dubitamus.

Quod autem ad presidiorum materias spectat, è fonte quidem chirurgico adest in primis ^{Chirurgia.} V.S. quæ ratione refrigerationis hepatis, ex usu esse videri posset, nisi ætas senilis, affectus ventriculus, cui venæ sectionem semper nocuam dicit Auicenna, & demum quod antiè menssem
V san-

sanguis secta vena missus sit, contrarium nobis persuaderet. Quia tamen cum hepate calido, & renum intemperies adest calida, & melancholici succi aliqua interdum portio vomitu reiecta fuit, hæmorrhoidum apertionem per hirudines maxime probaremus, id nobis suadente Hippocrate 6. aph. 11. dum inquit: Melancholicis, & renum dolore laborantibus, hæmorrhoides superuenientes bonum. Quod si natura id moliretur, bonum esset, bonum etiam erit, si ad naturæ imitationem arte excitentur.

Hirudines.

Frictiones.

Ad sunt præterea ex eodem fonte frictiones, quæ exercitij vice sunt, & sopitum corporis calorem excitare possunt, unde alimentum melius attrahent remotæ partes, & excrementa impetu spiritus, qui foras effertur, melius expurgabuntur.

Pharmacica.

Ex fonte autem Pharmaceutico quum pituita potissime cum admixta bile euacuanda sint à ventriculo & hepate, aliquamq; eorum, partem ventriculi tunicis imbibitam esse singultus ostendat, preparandi prius humores. Id autem

autem fiet commodè ijs in principio, quæ absq;
insigni adstrictione, ne materia magis impin-
gatur, abstergunt, & incidunt, & modicè ca-
lesfaciunt, quibus ratione hepatis aliqua eius ca-
lorem, & bilis acrimoniam obtundentia, erunt
adiungenda, huiusmodi erunt syrupus aceto-
sus simplex, de succo carduib. de menta, de be-
ton. de succo cichorij, mel ros. &c. qui syrupi vel
cum decoctis appropriatis, vel etiam sine de-
coctis, ut diutius in ventriculo morentur, ma-
ximè qui pituitam preparant, exhiberi pote-
runt.

Preparate autem materia purgantibus
tollende erunt. Huiusmodi autem nobis maxi-
mè probarentur, quæ constarent ex agarico,
rhabarbaro, hiera speciebus, cum cassia, vel
electuario lenitino, quæ hiera ratione aloës bi-
lem purgat: ratione verò specierum etiam ab-
stergit pituitam, & eius vis ad hepar non per-
transit.

Euacuatis humoribus corroboranda tunc
maximè erunt partes illæ: Venter quidem

calidis, sed moderatè propter hepar, ne inflammato hepate incideret in melancholiam hypochondriacam, quæ simili ratione fieri solet. Hepar enim sibi appropriatis gaudet. Huic vsui maximè inseruirent & intrinseca, & extrinseca medicamenta: Intrinseca quidem, quæ adstringunt, & calefaciunt simul moderatè, huiusmodi sunt: syrupus de absinthio, myrobalani chebuli conditi, lignum aloës puluerisatum, inq; rotulas redactum, vel species diaxyloaloës, diatrion pipereon, speciebus eius crassiusculè puluerisatis, diaspoliticum. Quibus ratione hepatis species diarho. Abbatis, vel diatrionsant. addi possunt.

Sed quoniam huiusmodi affectus contumax interdum esse consuevit, laudaremus in hoc casu potissimè decoctum ligni sassafras, tantoperè à Nicolao Monardes in affectibus pituitosis ventriculi, & aliarum partium celebratum. Addi etiam posset aliquid guaiaci, quod humiditates excrementitias exiccat, & humidum radicale restaurat, ideoq; omnes facultates

tes

tes naturales roborat, quibus ratione hepatis
 cichoracea quadam, qua calorem illorum tem-
 perent, annecti possent, vel etiam, si placeret,
 admisceri posset radix china, qua præterquam ^{China.}
 quòd calida minimè est, naturales partes ma-
 ximè roborat, & radicalem humiditatem
 restaurat, neque admixta alijs tam facile ace-
 scit. Huic etiam rei inservire optimè posset gal- ^{Galli an-}
 li veteris decoctum, cum stomachicis rebus ad- ^{tiqui de-}
 coctum, ^{coctum,}
 mixtis.

Extrinsècus verè muniendum hepar un-
 guento santalino, admixto succo cichorij. Fo-
 uendus ventriculus calefacientibus & robo-
 rantibus, ut oleo absinthij, mastice, garioph.
 magni Ducis Hetruriae, stomachico Crato-
 nis, &c.

Quod verò ad fontem dieteticum spectat, ^{3.} ^{Dixta.}
 illud apud Medicos omnes receptum est, nul-
 lum remedium, quantumvis generosum & ef-
 ficax, quicquam adiuventi afferri posse, nisi
 compar viuenti ratio exacta coniungatur, ob
 id utendum cibus boni succi, & facilis conco-
 ctionis,

etionis, in quibus seruandum tempus, ne antè cibum assumat, quàm absoluta fuerit prior concoctio, neq, plus assumat, quàm robur ventriculi ferat.

Sint calefacientes moderatè, cuiusmodi sunt aues montanae, gallinacei, & columbaei pulli, & similes. Panis cum modico furfure, & aniso, vel fœniculo, & s. q. salis confectus sit. Vinum cuperemus, non esse admodum potens, maturum tamen, & odoratum, ante purgationem album, postea verò rubrū. Alius quotidie respondeat, & quia solet esse segnior, propter materiae pituitosa lentorem, adiuuetur clysteribus, vel pilulis familiaribus, vel alia aliqua medicina confecta ex melle ros. solutiuo, cum speciebus hieræ, tartaro, & similibus, ante cibum.

Ad excitationem appetitus, ante cibum cochlear syrupi de menta, cum myua cidoniorum arom. cappares, oliua, intinctus varij ex melissa, dracunculo, eruca, petroselino, acetosa, cum pœnidys, amygdalis, succo granatorum,

MEDICINALIA.

151

torum, citri, limonum, & huiusmodi, in ipsis
ferculis profunt. Hac ad huius furis periti in-
stantiam, pro recuperanda valetu-
dine, scripta sunt.

Finis consiliorum Medicinalium.

ELLEN